

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XXI

ГРУДЕНЬ — 1971 — DECEMBER

Ч. 196

ТОРОНТО

НЬЮ-Йорк

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario.

V. Demianenko,
80 Richelieu Dr.,
St. Catharines, Ont.

Victor Zwetkow
6465 — 43 Ave., Apt. 1
Montreal 410, Que.

В США:

Головний представник
Mr. Alex Konowal,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights, Ill. 60005.

Mr. Iw. Ivahnenko,
Featherbed Ln,
Hopewell, N. J., 08525.

Mr. Iw. Hryenko,
416 Maple Ave.
Philadelphia, Pa., 19116

Mr. L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 13164

Mr. W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144.

У Зах. Німеччині:

Mr. Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

Листування з редакцією та
адміністрацією просимо
слати на адресу:

MOLODA UKRAINA
Postal Station "M", Box 40
Toronto 21, Ontario, Canada

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. КРИВОЛАП

Редагує Колегія.

Адреса ЦК ОДУМ-у:

O.D.U.M.

221 Edridge Way
Catonsville, Md. 21228, USA

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: G. KRYWOLAP.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата: 12 чисел. — На два роки: 24 чисел.

У США:

12 чисел — \$5.00 (амер.); 24 числа — \$9.00 (амер.)

У Канаді:

12 чисел — \$5.00 (канадських); 24 числа \$9.00 (канадських)

Ціна одного примірника у США і Канаді: 50 центів.

В усіх країнах Південної Америки:

12 чисел — \$2.00 (американських); 24 числа — \$3.50 (америк.).

Ціна одного примірника: 0.25 амер. дол.

В усіх країнах Європи:

12 чисел — \$2.50 (америк. дол.); 24 числа — \$4.50 америк. дол.)

Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

В Австралії:

12 чисел — \$3.00 (австр. дол.); 24 числа — \$5.00 (австр. дол.)

Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

Зазначене число після прізвища передплатника означає остан-
нє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтерна-
ціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських
центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає
за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів
не повертає.

Статті, підписані прізвищем або ініціалами автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Щедрівки і колядки. В. Коломієць —
Поезії. Проф. І. Власовський — Відродження Української Православ-
ної Церкви. О. Соловей — Слово перед концертом. Б. Олександрів
— Шляхами чужини. І. Шаповал — Легендарний лицар. Г. Черинь —
Як ту дитину назвати. З одумівського життя і праці. Родинна хроні-
ка. Навколо світу. Сторінка Юного ОДУМ-у. Гумор.

На обкладинці: Марія - Оранта. Мозаїка XI ст. у Соборі св. Софії
в Києві.

ОЙ, СІВ ХРИСТОС ТА ВЕЧЕРЯТИ

Стиха. (Poco moderato.) (Кременч. пов.)
Полт. губ.

1. Ой, сів Хри - стос та ве - че - ря - ти;

щед - рий ве - чір; *cresc.* щед - рий ве - чір;

(кінець) *f*

Прийшла до Нього Божая Мати.
Та сідай, Мати, та вечеряти.
Та спасибі, Синку, та за вечеринку.
Ой, дай, Синку, золотії ключі,
Одімкнути рай і пекло
Та повипускали всі праведні душі.
Тільки однієї та не випускати,
Бо та душа прогрішена.
Отця й неньку та налаяла.
Не то налаяла, тільки подумала.

Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Щедрий вечір, щедрий вечір!

Проф. І. ВЛАСОВСЬКИЙ

ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

В 1988 році буде тисяча років, як Христова віра стала державною вірою слов'янських племен — прадідів українського народу. Сталося це за князя київського Володимира Великого, який сам прийняв хрест від царгородського духовенства і охрестив киевлян року 988-го, — а далі, з Києва, Христова віра поступово ширилася серед українсько-слов'янських племен по всіх містах і селах. Прийняття християнства та визнання його державною релігією на Україні-Русі українські історики вважають початком історії Української Православної Церкви.

Від цього часу українська православна Церква перебувала, як каже церковне право, в канонічній юрисдикції Вселенського Царгородського патріарха. Але ця залежність від патріарха була зовсім незначною. Властиво, виявлялась вона майже тільки в тому, що царгородські патріархи благословляли і призначали на катедру Київських митрополитів, які очолювали українську православну Церкву. У внутрішні справи і життя української церкви — Київської митрополії, — патріархи не вмішувалися. Таке становище Київської митрополії впродовж 700 років дає підставу історикам вважати її за окрему Церкву, що була тоді в стані фактичної *автокефальності* (незалежності).

Прийняття Христової віри і засновання Церкви мали величезне значення в історії українського народу. Державна влада тих часів, впроваджуючи християнство, дала Церкві широку свободу і разом з нею взялася до перевиховання народу в дусі християнських заповітів любови, милосердя, справедливості, чистоти та інших християнських чеснот. Доля невільників, опіка над бідними, немічними, становище жінки в родинному житті змінювалися на краще під моральним впливом Церкви. Христова Церква принесла на Україну-Русь також письменство, книжку, і, взагалі, освіту, школу, церковне мистецтво (малярство, спів, архітектуру). Одним словом, під опікою і впливами своєї православної Церкви український народ почав творити і протягом століть створив свою *національну духовну християнську культуру*, як частину загально-християнської культури в світі.

Впроваджена державною владою, православна Церква в Україні своїми духовно-культурними впливами в житті особистому, родинному, громадському, державному щораз більше наближується до народу, з державної стає *народною*. Особливо близькою до народу стає Церква в наслідок татарського лихоліття, а потім і втратою українським народом своєї держави. Церква, колись велика, об'єднуюча народ духовна сила, при чужій владі сама стала під опіку і захист цілого українського народу. Православна віра у тих часах (14-17 ст., під польською владою) так

злилася з світоглядом, характером, побутом українського народу, що стала ознакою української народності: приналежність до православної церкви свідчила протягом століть про приналежність людини до української нації. Навпаки: перехід українця на католицизм, чи іншу якусь віру, уважався за зраду не тільки своїй прадідній вірі, але й своїй нації.

Таке значення в житті українського народу православної Церкви добре розуміла польська державна влада. Тому вона, прямуючи до політизації українського народу та закріплення за Польщею багатих українських земель, мала намір знищити православну Церкву. Ці заміри польської влади цілком збігалися з бажаннями Риму, папи, католицького духовенства, давньою мрією яких було підпорядкувати східну православну Церкву римо-католицькій Церкві, папі.

Засобом для нищення української православної Церкви було укладення церковної унії з римською Церквою частиною українських ієрархів, а то й цілковите покатоличення їх. Під впливом католицьких отців єзуїтів спольщилися і покатоличилися цілі українські православні аристократичні роди: Вишневецькі, Чарторийські, Слуцькі, Заславські, Сангушки, Пронські та інші.

Переслідування православних українців в давній Польщі після Берестейської церковної унії 1596 р. викликало великий опір українського народу і козацтва, і було, врешті, однією з причин падіння самої Польської держави в кінці 18-го століття. Свій безцінний духовний скарб — православну Церкву, український народ боровив мужньо, твердо, великі муки терплячи за неї, віддаючи своє життя за неї.

Політична ситуація та боротьба українського народу з Польщею в половині 17 століття, за часів гетьмана Богдана Хмельницького, привели до сполучення Лівобережної України з Московією. Загальну долю народу поділила і його православна Церква. Року 1686-го вона була підпорядкована юрисдикції московського патріарха. Чимало було тоді противників цього підпорядкування, але були й прихильники, які в одновірній православній Москві шукали захисту від переслідувань православних Польщею.

Та скоро виявилось, що церковна залежність від московського патріарха була не такою, якою була залежність української православної Церкви від Царгородського патріарха впродовж 700 років (988-1686). Російський цар Петро I запровадив реформу в церковному управлінні московської патріархії: замість патріарха, центральною владою в Церкві став Священний синод (р. 1721), установа колегіальна, а в ній головною особою — обер-прокурор синоду, особа світська, як "око і вухо" царські над синодом. Так Церква в Росії від Петра I стає на послугах державній владі, яка

найперше нищить "український церковний сепаратизм", відібравши від української православної Церкви (Київської Митрополії) ті широкі автономні права в управлінні, на яких вона була приєднана до Москви. А далі російська влада робить Церкву знаряддям денационалізації українського народу, його обмосковлення, чи зросійщення.

Здавалося, 19 століття було добою повної заглиди українського православ'я. Бо на всіх просторах українських земель під Росією, Церква, і в богослуженні (церковно-слов'янська мова з російською вимовою), і в церковній проповіді, і в науці по духовних школах, та інших церковних установах служила справі винародовлення і русифікації населення. Однак, не так легко було викоринити те, що віками виростало в душі народній, в побуті і світогляді. В українських духовних родинах національні релігійні традиції зберігались і шанувались. Це виявилось в революційну добу 1917 року, коли у визвольній боротьбі українського народу, поруч з головними політичними й соціально-економічними вимогами, постав і національно-церковний рух відродження української православної Церкви.

На превеликий жаль, тодішній уряд в Україні, Українська Центральна Рада і Секретаріат, що створились у Києві в перших днях всеросійської революції 1917 року, не розумів ваги церкви в національному відродженні українського народу і тому не пішов відразу з допомогою українському національному церковному рухові. Через це справа відродження української православної Церкви, перебуваючи в руках тільки частини громадянства, зазнала великих труднощів, бо ж мала проти себе сильних ворогів в російському єпископаті, який і далі мав церковні маєстності та церковну владу в Україні. А в той же час ці вороги відродження української православної Церкви були й ворогами української державності.

Тільки наприкінці гетьманського урядування почувся голос уряду в деклараційній промові міністра ісповідань О. Лотоцького на засіданні Всеукраїнського Собору 12 листопада 1918 року. "Автокефалія Української Церкви, — заявив міністр О. Лотоцький, — це не лише церковна, але й національно-державна наша необхідність. Це конечна потреба нашої Церкви, нашої Держави, нашої нації. І хто розуміє та щиро до серця приймає інтереси українського народу, той приймає і автокефалію української Церкви. І — навпаки. В імені Уряду Української Держави маю за честь оголосити його тверду і непохитну думку, що українська Церква має бути автокефальною". А через півтора місяця після цієї декларації новий український уряд — Директорія Української Народньої Республіки — видав "Закон 1-го січня 1919-го року про вищий уряд Української Автокефальної Православної Церкви", яким проголошено автокефальність і незалежність в управлінні цієї Церкви. Вищою владою у ній затверджено Всеукраїнський Церков-

ний Собор, а виконавчою владою — Український Церковний Синод.

Закон 1-го січня 1919 року про вищий уряд Української Автокефальної Православної Церкви був цілком правосильним. Але вже в лютому 1919 року не стало в Києві української державної влади, — Україну окупували московські більшовики. Справа відродження національної української православної Церкви знову, як і на початку революції, лягла на плечі самого народу.

Церковно-громадський провід в боротьбі за відродження національної української православної Церкви не міг, розуміється, керуватись законом 1-го січня 1919 року при московсько-більшовицькій владі. Він навіть зовсім не згадував про цей закон, виданий "буржуазною" українською владою. Церковно-громадський провід, в складі якого не було до того ж нічного єпископа, мусів рахуватися з новими політичними обставинами. А нова більшовицько-радянська влада поширила на Україну свій закон про Церкву і церковне життя, а, власне, "Декрет про відокремлення церкви від держави і школи від церкви", який вона видала для Росії ще 23 січня 1918 року.

Українська православна Церква в своїй історії досі не жила в умовах відокремлення церкви від держави, і здавалось би, що при такій владі, як більшовицька, і добре було б церкві бути подалі від неї. Але ж це "відокремлення церкви від держави" в державі "совєтів" виникло не з засад релігійної свободи для населення, а з ворожости до Церкви і взагалі до релігії. Більшовицьке "відокремлення" церкви не тільки позбавляло Церкву матеріальної і будьякої підтримки з боку держави, а насамперед запровадило конфіскацію всіх церковних маєстностей, навіть самих храмів, позбавило Церкву всіх прав, почалося переслідування, ув'язнення, заслання і фізичне нищення священослужителів та наступ атеїстів проти Бога і віруючих. Очевидно, що таке "відокремлення церкви від держави" не має нічого спільного з засадами релігійної толеранції і свободи релігії в демократичних державах.

Отже, розбудова в таких умовах відродженої до нового життя Української православної Церкви була справою надзвичайно тяжкою. Найбільшим провідником і трудівником відродження Української Православної Церкви був о. Василь Липківський, який і очолив її як МИТРОПОЛИТ, обраний на цю катедру на КИЇВСЬКОМУ СОБОРІ 1921 року.

Народився митрополит Василь Липківський 7-го березня (ст. ст.) 1864 року в родині священника Константина Липківського, настоятеля парафії в селі Попудні Липовецького повіту, на Київщині. В р.р. 1873-78 вчився в Уманській бурсі (Духовное Училище), а в р.р. 1878-84 в Київській Духовній Семінарії, по скінченні курсу якої його було послано як одного з перших учнів, до Київської Духовної Академії. Курс Академії скінчив в 1889 році з науковим ступенем кандидата богослов'я. Восени 1889 року був призначений законовчителем Черкаської хлоп'ячої гімназії

(Київщина); 20 жовтня 1891 р. прийняв сан священника. Наступного 1892 року був призначений в м. Липовці настоятелем міського собору й інспектором церковно-парафіяльних шкіл в Липовецькому повіті. Через 11 років о. Липківського переведено до Києва на посаду завідуючого Київською Церковно-Учительською Школою (рівнялась учительським семінаріям міністерства освіти). Але в революційному 1905 році о. Липківського синод усунув з цієї посади за "мазепинство" і, взагалі, за "ліберальні погляди". Єпархіяльна влада призначила його тоді настоятелем Солом'янської парафії в залізничному районі м. Києва, до якої належали переважно дрібні урядовці й робітники залізниці. Одночасно він викладав релігію в деяких школах Києва. Серед поступового духовенства, якого в Києві було обмаль, прот. Липківський посідав одне з чільних місць. Тому і в революцію 1917 р. він відразу взяв найжвавішу участь в церковно-визвольному русі православної Церкви в Україні. На Київському єпархіяльному з'їзді в квітні 1917 р. прот. Липківський головував, а потім був заступником голови другої Всеукраїнської Православної Церковної Ради. Він написав історію Української Православної Церкви, але від цієї праці зберігся тільки найцінніший розділ 7-ий — **ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ**.

Під більшовицькою комуністичною владою Всеукраїнська Православна Церковна Рада, організована в Києві з представників духовенства, на чолі з прот. Липківським, і мирян, знову проголосила 5-го травня 1920 року незалежність, автокефалію української Церкви від Церкви російської. В цей час, на вимогу більшовицької влади, вже треба було реєструвати парафії і від влади залежало дати ту, чи іншу церкву в користування зареєстрованій парафії. Православні українці дістали тоді в Києві в своє користування соборні церкви: Нікольський собор на Печерську, Андріївський і найдавніший (з XI століття) Софійський. Безбожна більшовицька влада, для якої у її боротьбі за владу тоді була чималою небезпекою патріярша московська Церква, спочатку толерувала українську Церкву з метою ослабити патріяршу церкву в Україні.

Діставши в користування церкву, належало, згідно церковних звичаїв, дістати благословення від єпископа для відправи богослужень в ній. І тут відразу ж постали тяжкі конфлікти між ВПЦРадою і єпископатом патріяршої Церкви в Києві, який відмовив благословенства тому духовенству, якщо воно від нього унезалежнилось.

І провідники українського церковного руху тоді болісно відчували найбільшу помилку, що в часи відродження Української Державности не присвячено було уваги великій справі *утворення національного єпископату* в Українській Православній Церкві. "Безєпископальне становище Української Церкви, — пише митрополит Липківський, — стало дуже трудне; так довго тривати аж ніяк не могло". "Народ захоплювався українською Церквою, звільняв тихонівських

священників, прохав священників від ВПЦРади; у неї й були кандидати, та нікому було їх висвячувати"... Отже найбільшою турботою Всеукраїнської Православної Церковної Ради стало тепер — дістати для відродженої УПЦеркви єпископів.

Переговори у цій справі з різними ієрархами, благання до патріяршого екзарха в Україні (з московської патріярхії) митр. Михаїла Єрмакова висвятити українських єпископів, не дали наслідків. І в цих обставинах від 14 до 30 жовтня 1921 року відбувся в Києві Всеукраїнський Церковний Собор. Найголовнішим питанням цього Собору було питання єпископату. Митрополит Липківський пише: "Загальна думка всіх була така, що про єпископат мусить бути вирішено на Соборі остаточно, бо роз'їхатись Соборові, не вирішивши цього питання, розійтись по домах без єпископа, — це значило кинути свою Церкву на вірну смерть зараз же після її народження". Адже ж, за наукою православної Церкви, нема Церкви без єпископа, і автокефальною може бути православна Церква тільки тоді, коли вона в собі самій має джерело ієрархічної влади, тобто *єпископат*, а не звертається за єпископами, чи висвятою для неї єпископа, а тим більше священників, до єпископів іншої православної Церкви.

Знаходячись в таких тяжких обставинах, Київський Собор 1921 р. вирішив більшістю, з великої konieczности для життя Церкви *вжити лише раз форму висвяти в єпископи, практикувану в перших віках християнства в Олександрійській Церкві, а саме — руками пресвітерів (священників)*. Приймаючи таку вимушену постанову, Собор зараз же постановив: "Надалі священний чин хиротонії (висвяти) єпископів в Українській Церкві Христовій виконується з *участю двох і більше єпископів по чину Всесвітньої Східної Церкви*". (Правило I св. Апостолів; 4 прав. I Всел. Собору). Після ухвали Київський Собор майже одностайно обрав на єпископа протоієрея Василя Липківського.

Хиротонія в єпископи прот. Липківського відбулася в Києво-Софійському Соборі в неділю 23 жовтня 1921 року. Здви́г народу був надзвичайний. Службу божу правили 30 священників і 12 дияконів. "Вся громада Христова в соборі, — розповідає учасник, — зіллалась в одній полум'яній молитві до Отця Небесного — дати, післати Духа Святого першому українському єпископові. При співах церковних і молитві висвятній, читаній старшим віком протоієреєм, одягли посвячуваного в архиєрейські ризи. Настала хвилина чистої святої радості. Плакали, вітали один одного з відродженням Української Церкви та її ієрархії. То був дійсний Великдень віруючого українського нашого народу".

Другого дня, після висвяти митрополита Липківського, Собор обрав ще кілька осіб на єпископів, щоб створити повний єпископат. Першим обрано було на архиєпископа Київського прот. Нестора Шараївського. Висвятив його в єпископи митрополит Липківський з участю священників. Всіх інших обраних кандидатів висвятили в часі

Собору з 25-го по 30-те жовтня 1921 року традиційно-канонічним чином єпископи.

Від цього часу УАПЦерква починає рости і одночасно з тим велика боротьба проти неї Московської патріаршої Церкви та інших церковних течій, що в той революційний час появилися в Україні. Але найголовнішим ворогом нашої Церкви скоро стала більшовицька влада. Побачивши великий розвиток УАПЦеркви вже в перших роках її постання, коли вона вже мала понад тисячу парафій і до 30 єпископів, безбожна влада почала тиснути УАПЦеркву, розкладати різними способами внутрішнє її життя, прямувати до її ліквідації. І незаперечним історичним фактом є те, що за цілу, майже тисячелітню, історію Української Православної Церкви від часів кн. Володимира не було більшого гнобителя і мучителя цієї Церкви, як безбожні комуністи в 20 столітті. І ті гноблення та муки, яких зазнала від влади УАПЦерква, були застосовані не тільки як похід цих вандалів 20 ст. проти християнства і релігії, а головним чином через ненависть і злобу їх до УАПЦеркви, як *національної церкви українського народу*.

Утиски ДПУ (Державного Політичного Управління) УАПЦеркви зростали з року в рік. "Під постійною небезпекою антихристового меча, — пише митрополит Липківський, — жила УАПЦерква і її служителі в р.р. 1922-1930. Той антихристів меч, що завжди висів над УАПЦ, не давав їй жодної можливості загоювати свої рани, а свідомо ще більше їх роз'ятрував"... З 1924 року митрополита Липківського почали викликати до центрального ДПУ в Харкові, вимагаючи від нього "чистки" духовенства, серед якого заховалось, мовляв, в рясах "багато петлюрівців". Митрополит посилався на виборчу засаду в УАПЦеркві щодо призначення священиків. Почалися масові арешти, катування і розстріли духовенства в р.р. 1926-30 та наступних. 1927 року ДПУ, погрожуючи репресіями, зажадало усунення з катедри самого митрополита Липківського. Митрополит сказав, що вважає можливим керувати Церквою при всяких умовах, коли на те буде

воля Христова, воля Церкви. "З об'єктивних причин Собор здимає з митрополита Липківського тягар митрополичого служіння", — була ухвала 2-го Собору УАПЦеркви в жовтні 1927 р. у відповідь на домагання з боку ДПУ про усунення митрополита Липківського.

Але ці "об'єктивні" причини діяли й далі, як "антихристів меч". Не минуло й трьох років, як Харківське ДПУ звеліло наступникові Липківського — митрополитові Миколаю Борецькому цілком розв'язати УАПЦеркву, як *організовану установу*. Під навислим мечем антихриста це й було зроблено на Надзвичайному Церковному Соборі в Києві 28-29 січня 1930 року. "Голосом цього Собору, — читаємо у митрополита Липківського, — говорив не Христос, не Церква, а ДПУ". І це ДПУ, власне, проголосило самоліквідацію УАПЦ.

Незабаром після цього псевдо-церковного собору митрополита Миколая Борецького заарештовано і вивезено на північ, де він помер, prawdopodobnie в 1933 році, в ленінградській психіатричній лікарні. Ліквідаційні часи УАПЦ тривали, бо ж після її "самоліквідації" залишалось ще біля 300 українських парафій, які існували, як окремі релігійні громади, не об'єднані в Церкву. Всі вони були зліквідовані в 1937 році, здушені, одним із способів ліквідації церков в СРСР, непомірними податками.

Великі жертви приніс український народ для відродження своєї національної православної Церкви. В часі ежовсько-сталінського терору не залишили комуністи на волі й нечинного 74-літнього митрополита Василя Липківського. В лютому чи березні 1938 року в Києві, на Солом'янці, де він проживав у сестри, його заарештували органи НКВД і вивезли на далеку північ, після чого, жодних відомостей про його долю не маємо. Українська Православна Церква молиться за спокій душі митрополита-мученика Василя. Єпископи, тисячі духовенства і вірних УАПЦеркви в заслання, на далекій півночі, по холодних лісах і тундрах Сибіру, з його таборами смерті, в кайданах і в'язницях, терпіннями, муками страшними

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Сердечно вітаємо з Різдвом Христовим і Новим Роком

український народ на Батьківщині та у вільному світі, український екзильний уряд УНР, архиєреїв українських церков, духовного опікуна ОДУМ-у, членів Головної Виховної Ради, Товариства Одумівських Приятелів, братні організації, співробітників, читачів і передплатників журналу "Молода Україна" і всіх одумівок і одумівців, редакції часописів "Українські Вісті" в Німеччині та "Свобода" в США, що безкоштовно містять одумівські сторінки, всю українську вільну пресу та симпатиків і прихильників ОДУМ-у.

ЦК і ГУ-и ОДУМ-у США і Канади, Головні Виховні Ради, Управи ТОП-у, редакція та адміністрація журналу "Молода Україна".

і самою смертю засвідчили свою віру, ствердили відданість великій ідеї свободи Віри і Церкви в житті народу.

В часі змагань за утворення і розвиток незалежної Української Православної Церкви на Великій Україні, під більшовиками, прокинувся і розвивався український національно-церковний рух на українських землях, які опинилися в 1919-1920 р.р. під відродженою, в наслідок всеросійської революції 1917 року, польською державою. Православна Церква в Польщі мала 1411 парафій і загальне число православних, за статистикою 1931 р. становило 3.762.500 душ, з них українців було 2 міл. 500 тисяч. Переважна більшість православних українців була паствою Православної Церкви у Волинській (760 парафій) і Поліській (298 парафій) єпархіях. Західня Волинь (Східня залишилась під більшовиками) і була осередком національно-церковного руху українців в Православній Церкві в Польщі. Цей рух, що набрав своєї сили особливо після Луцького Церковного З'їзду 5-6 червня 1927 року, що відбувся всупереч заборони його синодом Церкви під російськими впливами, — мав за десятиліття чималі здобутки. Висвячено було українського єпископа Полікарпа (помер в сані митрополита УАПЦеркви на чужині 22-го жовтня 1953 року), призначено на Волинь окремого правлячого архієпископа; в багатьох парафіях Волинської єпархії стали відправляти богослуження в живій українській мові, перекладено з грецької і церковно-слов'янської мов книги Св. Письма і богослужбові чини, і видано їх друком. Уперше видано друком в українській мові на престольне євангеліє великого формату (це євангеліє і тепер є скрізь по українських церквах США і Канади, перевидав його фотографічним способом архієп. Мстислав, а також відбувалися Єпархіяльні Собори, виходила українська церковна преса і література та ін. Цьому національно-церковному рухові в Православній Церкві під Польщею, судилося відіграти значну роль в церковному житті всієї України у роках 1941-1943 в часі другої світової війни. На початку цієї війни, у вересні 1939 р., коли Гітлер зі своїми полчищами рушив на Польщу, советські армії, за умовою Гітлера зі Сталіним, окупували Західню Україну, що була під Польщею. "Визволивши з польського ярма", московська комуністична влада незабаром почала розкладати й нищити церковне життя на занятих територіях, оподатковуючи парафії і духовенство непомерними податками, арештовуючи і засилаючи священників. На Західній Волині, єдиний лише владика Полікарп в Луцьку все ще правив живою українською мовою; по інших церквах єпархії, де була ця мова впроваджена, священники повертаються до церковно-слов'янської мови з російською вимовою, охороняючи свою парафію, як українську, від переслідування...

А коли Гітлер, в червні 1941 року повернув свої армії і проти "союзника" та почав займатися Україну, то виявилось, що в Східній Україні більшовики-комуністи давно вже утворили церковну пустку. Не було жодного чинного єпископа

і треба було їхати сотні миль, щоб знайти діючу церкву. "Виростають нехрещені козацькі діти". Як колись в турецькій неволі козаки, так тепер в Україні, люди "без святої сповіді вмирають, пропадають"... І в цілому СРСР були чинними тільки чотири єпископи Московської патріархії... В часі війни і окупації німцями України відродження УАПЦеркви прийшло тепер у Східню Україну з України Західньої. Митрополит Православної Автокефальної Церкви в Польщі Діонісій, який в часах окупації німцями Польщі перебував у Варшаві, призначив архієпископа Полікарпа Адміністратором Православної Церкви на українських землях і благословив владикам Олександрові Поліському (росіянин) і Полікарпові Луцькому висвятити для Української Православної Церкви єпископів. Цю історичну хіротонію українських єпископів довершили названі владика 8-10 лютого 1942 року в місті Пінську, на Поліссі. Висвячені були: протоієрей Ніканор Абрамович на єпископа Чигиринського і протоієрей Іван (в чернецтві Ігор), на єпископа Уманського. 13 березня 1942 року Київ радісно вітав давно очікуваних українських православних єпископів.

З прибуттям на Україну владик Ніканора й Ігоря, почалося налагоджування церковного життя. Єпископи висвячували священників; в травні 1942 року висвячено в Києві ще 6 єпископів, бо були чутки, що німецька влада має намір заборонити дальшу висвяту єпископів для УАПЦеркви. Відкривали, на бажання вірних парафії; відновляли, де ще залишились, церкви. За неповними даними, за час окупації Східньої України німцями, було відкрито 1065 парафій УАПЦеркви. Але це відновлення церковного життя в Україні тривало не більше як півтора року, бо вже у вересні 1943 року церковне управління УАПЦеркви на чолі з архієпископом Ніканором евакуювалося з Києва. Німці програвали і таки програли війну...

Не можна обминути того сумно-ганебного факту, що й німці недоброзичливо і навіть вороже поставились до УАПЦеркви, як НАЦІОНАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, коли нововисвячені українські єпископи почали Христову місію після років переслідування і нищення церковного життя в Україні.

З відступом німців з України та поверненням на українські землі комуністичної влади, українські православні єпископи, уникаючи переслідувань безбожної влади, виїжджали на Захід: немало виїхало з ними і духовенства. Ці архипастирі і духовенство УАПЦеркви на чужині організували в р.р. 1945-48 церковне життя тисяч православних українців по еміграційних таборах і містах в Західній Європі.

З розселенням української еміграції з Західньої Європи по різних країнах світу, а найбільше в Канаді і США, переїхали в ті країни і архипастирі та духовенство УПЦеркви. В історії Української Православної Церкви це переселення мало дуже велике значення. Бо ж наслідком того унормовано ієрархічне питання в Українських

Оксана СОЛОВЕЙ

СЛОВО ПЕРЕД КОНЦЕРТОМ

(Про Миколу Леонтовича)

В історії української музики Микола Леонтович посідає цілком окремішне місце. Перед нами художник, що всю свою творчість спрямував виключно до одного музичного жанру — обробки народної пісні для хору. Осяги Леонтовича в цій ділянці далеко випередили все, що було перед ним, а також і його сучасників, включно з Миколою Лисенком.

Народився Леонтович 1-го грудня 1877 р. в селі Монастирьок на Брацлавщині в родині сільського священника. Окрім нього в сім'ї був ще один син та троє дочок. Змалечку оточують Леонтовича співи й музика. Батько в часи своєї науки брав участь у семінарській оркестрі: грав на віолончелі, контрабасі та скрипці, диригував один час семінарським хором і сам був гарний співак. Мати, людина лагідної вдачі й непересячної інтелігентності, теж мала неабиякі музичні здібності. У неї був хороший голос і вона прекрасно виконувала народні пісні, яких знала безліч. Ще за дитячих років з сестер і брата складав Леонтович хор і диригував ним в ожереді солами. Молоденькі голоси дзвінко виводили "Сивая голубко, звивайся хутко" чи "Ой, там за горою, хто зна за якою".

Першою школою, куди віддали Леонтовича, була Немирівська гімназія. Лише пізніше, коли родина переїхала на нову парафію поблизу Шаргороду на Поділлі, о. Дмитро послав сина до Шаргородського духовного училища, а згодом до Кам'янець-Подільської семінарії. На той час ідеї українофільства вже захоплювали широкі кола інтелігенції. Знаходили вони прихильників і серед шкільної молоді. Віктор Приходько, що прийшов до Подільської семінарії на кілька років пізніше за Леонтовича (він ще застав його там), згадує у своїх спогадах про таємний український гурток та бібліотеку, які організував помічник інспектора Чехівський, що пізніше був

визначним діячем Української Автокефальної Церкви та головою уряду Директорії. Існування такого гуртка свідчить про досить сильні українські настрої серед семінаристів. Не могли ті настрої не вплинути й на Леонтовича.

Можна з певністю твердити, що у формуванні Леонтовича, як свідомого українця, семінарія мала велике значення. Була вона також першою музичною школою для майбутнього композитора. При семінарії існували різні музичні гуртки включно зі струнною та духовою оркестрою. Ми зустрічаємо Леонтовича на чолі семінарського хору, бачимо його в семінарській оркестрі як учасника-виконавця. Він заглиблюється в студіювання музичної науки, а на вакаціях ретельно збирає й записує народні пісні.

Замість богослова семінарія виховала у своїх стінах українського артиста-музику. Після закінчення науки Леонтович не висвячується на священника, а приймає посаду викладача музики та співу в учительській школі в селі Чукові. Можна думати, що вибір цієї посади не випадковий. У Чукові тоді був прекрасний селянський хор, що уславився своїми концертами не тільки на Поділлі, а й поза його межами. А вчительською школою завідував священник-українофіл Олександр Руданський, двоюрідний брат відомого поета Степана Руданського.

Якось так складалося Леонтовичеве життя, що на одному місці він довго не затримувався. Доводилося мандрувати від школи до школи і хоч викладав він переважно співи та гру на різних інструментах, але часто-густо змушений був братися за географію чи літературу, за історію ба навіть арифметику. До своїх обов'язків ставився Леонтович незвичайно сумлінно, про що свідчать численні замітки й студії з різних предметів, які лишилися після нього. Був він людиною винятково скромною й лагідною, такою лагідною, що

Православних Церквах Канади і США, які вже давно були там, але не мали правильно організованого і в потрібній кількості ЄПИСКОПАТУ, щоб стати незалежними АВТОКЕФАЛЬНИМИ ПРАВОСЛАВНИМИ ЦЕРКВАМИ. І нині на Заході є три українські митрополії, з яких кожна очолена первоієрархами, МИТРОПОЛИТАМИ: *Українська Автокефальна Православна Церква на еміграції* (в Західній Європі і Австралії), *Українська Греко-Православна Церква в Канаді*; *Українська Православна Церква в США*.

А на нашій Батьківщині — Україні немає тепер УАПЦеркви — національної церкви українського народу. По другій світовій війні вірні православної Церкви на Україні знову підпали під цер-

ковну владу московського патріарха, який, не зважаючи на те, що комуністична влада переслідує Церкву й релігію взагалі, — прославляє ту владу і співпрацює з нею, а богослуження й проповіді в дуже нечисленних церквах на Україні відбуваються російською мовою.

Велика відповідальність лежить на українських православних митрополіях на чужині! Вони повинні не тільки належно зберігати віковий скарб українського народу — прадідівську Православну Церкву для духовної опіки і для вічного спасіння своїх вірних на чужині, але й бути готовими перенести цей скарб нерушимим на *рідну Україну*, коли прийде для того слушний час.

на уроках ніколи не робив учням зауважень, і його кляси особливою дисципліною не відзначалися. Проте учні його дуже любили та шанували. В той день, коли виїздив Леонтович з Чукова до Тиврова, в школі припинили заняття. Всі учні разом з оркестрою проводили Миколу Дмитровича на край села, аж до битого шляху. Розлука була сумною. А то знову учениці спархіяльної школи з квітами вийшли зустрічати Леонтовича, коли він приїхав до міста на відвідини. До речі, з ученицями цієї школи Леонтович розучив і поставив "Назара Стодолю". За браком хлопців, усі чоловічі ролі виконували дівчата.

Так в умовах провінційного оточення, далекий від широкого музичного життя тягнув своє існування непомітний шкільний учитель — один з найоригінальніших українських композиторів. Навіть з колег мало хто знав, що він komponує. А komponував Леонтович безнастанно. Кожну вільну хвилину віддавав улюбленій роботі, кожну можливість використовував для поглиблення професійного знання.

Літом, якщо дозволяли кошти, їздив Леонтович до Москви та Петербургу слухати лекції з композиції у Яворського чи Бармотіна. Пробував навіть заочно вчитися на курсах теорії музики Аббакумова. Великий запал, наполегливість і напружена праця допомагали йому перемагати труднощі. Ось як згадує про роботу з Леонтовичем Протопопов: "Заняття відбувалися через день і тривали 6-8 годин. В період занять він мало спав і приносив до наступної лекції неймовірну кількість проробленого репертуару". Був Леонтович вимогливим, суворим суддею своєї роботи.

О. Бужанський згадує, як він знищив увесь нерозпроданий наклад своїх двох збірників, які видав на власні кошти, бо вміщені там твори перестали його задовольняти. В Леонтовичевій спадщині є пісні, що мають по кільканадцять варіантів; протягом 10-15 років повертається композитор до тієї самої речі, виправляє, удосконалює. Трудна це була робота для людини хоч і великого таланту, але відірваної від будь-якого музичного життя, що аж надто зрідка чула свої твори в хоровому виконанні. Шкільні хори, з якими Леонтович працював, українських пісень виконувати не сміли, бо існувала заборона, а інші хори, якщо й були, то десь далеко. Доводилося писати вглуху.

Минали роки. Леонтовичеві твори невикористаним скарбом лежали в шухляді. Почалася війна, дещо послабла цензура. На Різдво 1916 року студентський хор під орудою Кошиця проспівав на концерті дві колядки нікому невідомого композитора — "Ой там за горою" та "Щедрик". На вимогу слухачів "Щедрика" виконували тричі. Так познайомилися кияни з Леонтовичем.

1919 року композитор на короткий час переїздить до столиці і з головою поринає в налагодження українського музичного життя. Організація хорів, читання лекцій, підбір репертуару, розробка методів музичного навчання з дітьми. Енергія, що роками не мала змоги повністю ви-

Микола Леонтович

явитися, нерешті знаходить застосування у праці для українського хору, для українського слухача, для української школи. А влади міняються безперестанку. Хоча у щоденнику за 11-те квітня записано: "Ми є та скеля, об яку мусять розбитися всі хвилі моря життєвого, а через те ми повинні залишатися на своїх місцях при всяких умовах і працювати з усіх сил", але з Києва таки довелося тікати. Леонтович деякий час переходить на села, а згодом оселяється в Тульчині.

Восени 1920 р. Державна українська мандрівна капеля ДУМКА, закінчивши турне по Україні, поверталася до Києва. Її репертуар майже повністю складали твори Леонтовича. Капеля повернула до Тульчина, щоб ушанувати композитора і дати в його присутності кілька концертів. Леонтовичева слава зростала, як лявіна, а за нею наближався трагічний кінець.

12-го січня 1921 р. пішов Леонтович пішки з Тульчина до батьків у с. Марківку по харчі для родини. 22-го січня, коли смерклося, застукав до хати о. Дмитра подорожній і попросився переночувати. Звечора точилася мирна розмова, а вдосвіта о. Дмитро почув постріл, а коли вбіг у сусідню кімнату, то знайшов сина з простреленим животом. Грищенко (так звався подорожній)

зник. Промучившись до ранку Микола Леонтович помер.

Злочинця не піймали, злочину не розслідували. Зате оголосили все музичне майно Леонтовича народним добром і видали родині небіжчика одноразову допомогу. Навіть не заперечували проти організації в Києві музичного Т-ва ім. Леонтовича, яке преспокійнісінько ліквідували 1928 р.

Так не стало одного з найоригінальніших художників, майстра української пісні, що розкрив перед нею нову широку дорогу. Що ж робить Леонтовичеву творчість такою своєрідною, такою неподібною до творчості його попередників і сучасників?

Музична спадщина Леонтовича невелика: понад сто розробок народних пісень, 4 твори на оригінальні теми та фрагменти незакінченої опери. Як бачимо, композитор працював у дуже обмеженій галузі, але в цій галузі він досягнув такої майстерності, що віденський музикознавець проф. Біберштайн міг сказати: "у його композиціях більше змісту, ніж у декого в операх".

Кажуть, що секрет Леонтовичевого стилю полягає головним чином у народності його музики. Композитор, мовляв, збагнув таємниці народної поезії та відчув дух народної творчості, як ніхто інший до нього. В цьому велика частка правди, але не вся правда. Адже Лисенко не гірше за Леонтовича знався на народній музиці та ще й мав кращу професійну освіту. Окрім народності, стилеві Леонтовича притаманні кілька цілком своєрідних рис. На одну з них рідко коли звертають увагу або згадують про неї мимохідь, як про щось самозрозуміле. А проте вона ставить композитора на окреме місце і підкреслює його новаторство. Відомо, що переважна більшість творів Леонтовича написана для хору — і то для хору без музичного супроводу, а-саpella. З давніх давен на Україні плекалася форма гуртового співу без участі музичних інструментів. Троїсті музики грали тільки до танцю. Бандура чи ліра правда супроводили сольовий спів, але не всякий, а лише певного характеру. Церковні хори теж не мали супроводу.

Силою свого таланту Леонтович підсумовує народну хорову практику, надає їй бездоганної форми, започатковує цілком новий в українській професійній музиці хоровий стиль а-саpella.

З використання саме хорового співу, як форми вислову, впливає друга характерна риса Леонтовичевої творчості. За віковими законами, народний хоровий спів виглядав так: високий голос вів основну мелодію пісні. Решта голосів (підголоски) допомагали йому, створюючи гармонійне ціле. Леонтович робить нечувану в ті часи річ. Він трактує окремі голоси хору, наче інструменти в оркестрі, з яких кожен може вести свою власну самостійну мелодію, а не тільки допомагати основному голосові. Іншими словами, Леонтович переводить хоровий спів з гармонійного пляну в поліфонічний. Поліфонічний спів таїв у собі безліч можливостей оригінальних, свіжих, яскравих. Стаючи самостійними голосами, підголоски переймають на себе більшу силу емоційної

В. КОЛОМІЄЦЬ

Т І Н Ї

Пам'яті А. Кримського.

Солодка спека. Стежка аж синіє
на смуглих луках... Очі сонце ссуть.
Вузечки чотирьох вітрів, мабуть,
ще зімкнуті на храпах аж за Нілом.

Там ірій... Корінь іровий... В аїрі?
О слова корінь... О гіркливий присмак!
Тінь старця ген — в татарське зілля, в ірій...
Немов архангел — Агатангел Кримський!

Луну моєї радості чи суму
він перейняв, де білий сміх зірниць.
О, на землі той старець веледумний
усяких стільки тямив таємниць!

Він людських мов пізнав — як власних років
Насінням, плодом, — кожна — упокорена.
Свій смак відмінний в кожній (хай хоч трохи) —
загадка двоедина плоду й кореня.

Він ген... Міжзір'я стерні поруділі.
Там руна сонця не в стогах — розвіяні...
Там тільки пантоміма — берег дії,
в спітканні течій всесвіту неміряним...

Але й відтінь старий анахорет
гука мені з-під райдуги-підкови:
"Як обідніє всесвіт, коли вмере
хоч би одна-одніська в світі мова!"

виразності, збагачують матеріал пісні, глибше й повніше розкривають її образ. Вони виводять пісню із закостенілої форми куплета, дозволяючи ширшу, вільнішу побудову. Пісенний образ виростає у вокальну поему, що здатна відтворити найтонші відтінки людського почуття та настрою. Завдяки інструментальній побудові хору наголос переноситься зі слів пісні на музичну частину. Навіть той, хто не розуміє слів, легко схоплює настрій по комбінації голосів, по їх тональності, по тому, котрий голос веде мелодію.

Виразно відчувуючи надзвичайний своєю свіжістю й глибиною музичний матеріал народної пісні, Леонтович вивів ту пісню з провінційної закутості, надавши їй блискучої композиції вселюдського масштабу.

До Леонтовича ніхто так не працював над піснею. Ось чому в історії української музики творчість Леонтовича, його художній шлях мають стати за об'єкт пильного критичного вивчення.

Борис ОЛЕКСАНДРІВ

ШЛЯХАМИ ЧУЖИНИ

(Продовження)

Обережно обходять хату, намагаючись бути непоміченими, і справді натрапляють на якусь повітку, радше почорнілу від дощів халабуду. Відхиляють двері, щоб увійти, але в цю ж мить з халабуди з переляканим криком вилітають кури. Фіранка на освітленому вікні хати піднялася, хтось вдивляється в темноту, а тоді опускає фіранку і зникає. На ганку хати з'явилася огрядна постать фермера з рушницею, а за ним вийшов хлопець років вісімнадцяти.

— Гу іс дер? — гукнув, наближаючись до хлопців, фермер.

Хлопці кинулися тікати, але наварались на колючий дріт за повіткою. Поки вони пробували перелізти через дріт, підійшов фермер з наведеною на них рушницею, і хлопцям не лишилося нічого іншого, як підняти руки.

— Гу ю ар? — спитав фермер.

— Нот спікінг, — замахав головою студент, — ніхт ферштейн!

— Нот спікінг, — сумовито розвів руками журналіст.

— Майк, — звертається фермер до хлопця, подаючи йому рушницю, — роч дем, ай бетер кал поліс...

Кадр міняється. Фермер стоїть у хаті при телефоні й говорить:

— Вері стрендж піпл... Но клоз ет ол, донт спік інгліш... Лук лайк індієнс. Єс, пліс. — Вішає слухавку.

Кадр міняється. Спеціальний трок витягає застрягле авто на дорогу. Поки дівчина виписує чека робітникові, в лісі чуються вигуки, — Гей, — Василю, де ви? — а потім між деревами з'являється Джан.

— Нема, — розгублено каже він. — Просто не можу уявити, де б вони могли дітись. Якась містерія...

— Треба заявити в поліцію, — каже дівчина. — До найближчої станиці (дивиться на мапу) 40 миль. Їдьмо!

Влучає мотора, і авто знову мчить широкою дорогою, повз ліси і озера. Дівчина влучає радіо. Чути музику, а потім новини дня:

“Минулої ночі онтарійська провінційна поліція затримала на гайвей номер 35, біля річки Кеногамі двох дивних суб'єктів, що, очевидно, мали намір пограбувати місцевого фермера Джона Перепилицю. Затримані були цілком роздягнені і не володіли англійською мовою. Спершу поліційні чинники мали враження, що мають справу з якимись звичайними нащадками індіан, але розслідуванням установлено, що затримані належать до так званих ДП, українського походження, що прибули сюди на працю в лісі, але були, при

нез'ясованих іще обставинах, ограбовані і шукали вночі притулку. Прізвища затриманих — Григорій Крук і Василь Дубина. Звертаємося до українських організацій в Канаді з проханням зацікавитися своїми земляками, що перебувають тепер на поліційній станиці ч. 28 при гайвей номер 35”.

Під час цієї інформації кадр міняється: початок слухають дівчина і Джан у авті, а кінець — фермер, що затримав хлопців, при радіо у своїй хаті.

Обличчя Ені і Джана спершу стурбовані, а потім, коли дівчина перекладає вістку на українську мову, вони весело регочуть і завертають авто.

— Куди? — питає Джан.

— Та ж на поліцію по наших “індієнс”, — відповідає дівчина і обоє сміються.

Обличчя фермера, його жінки й сина здивовані й збентежені. Особливо збентежений фермер. Він кладе на стіл ложку, якою щось їв, підводиться, бере піджака і, знервовано не попадаючи руками в рукава, бурмоче:

— Та коби ж я знав, що то наші хлопці, скитайці! Ото ще клопіт! Готуй, стара, що треба, а ми з Майком скочимо на поліцію та виручимо наших людей! Така халепа!

Вибігає надвір, син за ним. Сідають у вантажне авто і їдуть.

Кадр міняється. Будинок з написом “Police”. Біля будинку фермерський трок. З дверей виходить фермер з сином, а за ними — арештовані уночі хлопці. Один сідає з фермером у кабінку, другий з фермеровим сином у коробку ззаду. Трок рушає і незабаром зникає за поворотом дороги.

Кадр міняється. До будинку поліції під'їжджають Ені та Джан. Вони входять всередину і за кілька хвилин виходять. В руках у дівчини папірець з адресою. Сідають в авто і їдуть по тій дорозі, якою перед тим проїхав фермер.

Тимчасом у фермеровій хаті почалася гостина. Фермер, фермерова дружина, син, 17-ти літня донька, її товаришка та ще двоє-троє людей зійшлися, щоб почастувати вчорашніх “злодіїв”, а сьогоднішніх “дорогих земляків”, або як вони їх скорочено називали, “скитайців”. Широкий стіл накритий скатертиною, а на столі — горілка, пиво та різні страви. Настрій товариства піднесений. Студент і журналіст сидять на почесному місці, вже одягнені в картаті сорочки і сині фермерські штани — очевидно господареві. Господина підкладає хлопцям на тарілки яєшню, а господар підливає їм у чарки і каже:

— Отож я й думаю: що за халепа, думаю, з курми, що так кричать? Виглядаю в вікно, а там якісь два голяки поряються! Та невже, думаю,

індіяни, як то можна часом видіти на пікчер? А подай-но, — кажу, — Майк, гана, та підемо подивитись. Добре ще, що не стріляв зопалу. Ну, дай Боже! — скінчив фармер, підіймаючи чарку.

— Дай Боже, — відповіли хлопці, випиваючи й собі і натискаючи на їжу.

— Гарно у вас, — каже студент, накладаючи собі чергову порцію голубців. — Це вже, мабуть, років з вісім, як їв добрий український обід. Наче вдома.

— То лишайтесь у нас, — сказав фармер. — Трохи будемо робити в полі, а трохи й громадську роботу. На вікенд будем їздили в Форт-вілію, до галі, на представлення, а якщо котрий з вас має голос, а не так голос, як охоту, то співали б у хорі. Мері, — показав рукою на дочку, — їздить туди на данцінг щосуботи — то і їй було б охотніше...

Мері трохи зніяковіла, але з надією глянула на хлопців з свого кінця стола й соромливо нахилилася над тарілкою.

Відкрите авто вправно завертає і зупиняється перед фармеровою хатою. З авта виходять Ені та Іван і простують до хати. З відкритих вікон долітають звуки патефонної музики. Прибулі ступають на ганок, стукають у двері, але ніхто не з'являється. Тоді Іван відчиняє двері і входить з Ені в хату. Забава в розпалі. Стіл з напоями та їжею відсунуто в кутку, а на звільненій площі у веселому вальсі кружляють пари. Фармер з фармеркою, студент з Мері, журналіст з точаришкою Мері, а Майк — з іншою дівчиною. Всі очевидно напідпитку. Іван та Ені, ніким не зауважені, дивляться на забаву і посміхаються. Студент і журналіст виглядають справді кумедно в неприпасованому до них фармерському одязі. Але це не заважає їм веселитись. Вони з таким завзяттям крутять своїх партнерок, що ті майже літають у повітрі.

Нарешті музика переривається. Хлопці завважають Івана з Ені і пояснюють господарям, що прибулі їхні друзі. Фармер запрошує Івана й Ені в хату, хоче їх частувати, але Ені каже, що пізній час і їм треба їхати.

— Що з вами сталося, чому ви не чекали нас в умовленому місці? — спитав Іван студента, надпиваючи з пляшки пиво, що його подав фармер.

— Довга історія, — сказав студент, з очевидним бажанням перемінити тему. — Куди ж тепер? До міста?

— До міста, — ствердив Іван. — Подякуй фармерові за гостину та й рушаймо...

— Гм... — каже студент нерішуче. — Знаєш що? Ви, може, їдьте, а я теє... (глянув на фармерову доньку)... Я, може, лишусь тут... (Глянув на стіл з голубцями та різними стравами). В місті, знаєш, життя неспокійне, трудне, багато руху й галасу. Та й фармер хоче, щоб я лишився...

— Ще щось вигадай! — сказав Іван. — Голубці і все інше, що викликало в тебе такий сентиментально-патріархальний настрій — тільки одна сторона медалі. А життя на фермі має ще й іншу сторону. На фермі треба працювати від світанку

до пізнього вечора, до чого в тебе немає ні охоти, ні вміння. Отже, їдмо!

Студент зітхає, покійно йде до фармера і щось йому пояснює, розводячи руками. Тимчасом Ені підходить до телефону, накручує число і каже: — Галло, тату!

На другому кінці проводу слухавку підіймає старший, сивуватий чоловік, з вигляду бізнесмен.

— Галло! Це ти, Ганнусю? Що сталося? Чому тебе немає?

— Все полагоджено, тату. Сталася невеличка затримка, але все ол райт! Надвечір будемо вдома...

— То ж не баріться, — каже батько, — все, що треба для прийняття, вже зроблено, і зупинки тільки за вами. Якщо не дуже змучені, то їдьте просто до галі. Чи на 8-му вечора поспієте?

— Поспіємо, тату! Цілком певно поспіємо! Бай-бай!

— Ну, то гляди ж... — кладе слухавку.

Троє хлопців і дівчина, супроводжувані фармеровою родиною й гістьми, виходять надвір, сідають в авто і рушають. Цього разу при кермі дівчина. Прощальні помаху руки, особливо енергійні і недвозначні між студентом і фармеровою дочкою. Авто рушає і мчить по рівній асфальтовій дорозі.

Простора заля місцевої української громади. Над сценою — тризуб, по боках сцени — український і канадський прапори. Трохи нижче тризуба гасло: "Витаємо гостей з старого краю!". Трохи збоку від сцени — гучномовець. Заля напів-заповнена людьми, що стоять невеличкими гуртками і розмовляють. Дітвора галасливо бігає по залі, чоловіки, переважно в капелюхах, курять, згущуючи і без того тяжку атмосферу. Розмова в різних групах провадиться на різні теми, згідно зі складом групки.

Група з 3-ох чоловіків.

Перший чоловік (Випускаючи з рота хмару диму): — Попентував на другій хльорі, а це ще робив каборди в кітчен і зфіксував степси в бисмент. Та тако спендую голидей...

Другий чоловік: А я це маю троблі з каров. Буду мусів чинчувати таєрс і чекувати брикс, бо вчора ввечері, як робив лефт турн на конорі, то мало не зробив акцидент з другов каров, але мав лак...

Група з 4-х жінок:

Перша жінка (продовжуючи розмову): ...грала відьму на представленні, а тепер оце співає в хорі. — І чого, кажу, кумо, йдете співати, як не маєте голосу? Та хіба ж послухає! Реве, якби її хто різав...

Друга жінка: А Пилипова Джені купила собі такого дреса, що я встидалась би в нім вийти до grosерні, не то що там на шов чи представлення. А капелюх, абись-те виділи! Як убрала його на маркет, то ледве влізла в стрітку!

Іван ШАПОВАЛ

ЛЕГЕНДАРНИЙ ЛИЦАР

(скорочено)

З покоління в покоління передавали в народові перекази про легендарного, славнозвісного ватажка запорозьких козаків Івана Сірка. Яворницький довго й наполегливо збирав і вивчав народні думи, пісні, перекази, а також і архівні історичні матеріали про Сірка. 1894 року в Петербурзі вийшла його книжка: "Іван Дмитриевич Сірко, славний кошевой атаман войска запорозьких низовых казаков".

Іван Сірко — син козака, родом з Мерефи, Харківської області. У народі живе старовинна легенда, що Сірко народився з зубами, а коли баба-повитуха піднесла його до столу, то він схопив пиріжок і з'їв його. Це була певна ознака того, що він усе своє життя буде гризти ворогів.

Сірко був зовсім неписьменний, але мав великий природний дар полководця. Друзі й вороги були про нього однієї думки: Сірко — людина рідкісного військового обдаровання й покликання. Не дарма ж історики прирівнювали його до Чингісхана і Тамерлана, татари називали Сірка не інакше, як шайтаном (чортом). Коли придивитись до характеру його дій, неважко переконатися, що це був тип справжнього запорожця — хоробрий, відважний, винахідливий.

В боях з непроханими гостями він був надзвичайно хоробрий, нещадний, завжди вмів дати раду в найскрутнішому становищі. З десятима запорожцями Сірко розбивав сотні ворогів, а коли біля нього була сотня козаків, він перемагав тисячі вояків ворожого війська.

"Ім'я його, як ватажка, оточене було ореолом нездоланного, і тому вороги боялися його більше вогню, більше бурі, більше пошесті світової".

Любив Сірко повторювати прислів'я: "Нужда

закон змінює". Дотримуючись цього прислів'я, він, як і всі запорожці, хоч і визнавав над собою протекцію російського царя ще з часів Богдана Хмельницького, та за давньою традицією вважав себе за вільного й незалежного, тому залишав за собою право мати зносини з сусідніми державами й сам вирішувати з ними питання миру й розмиру.

Улюбленець козацької громади, Сірко був душею Запорозької Січі. Він мав величезний авторитет, любов і пошану. Його багато років обирали на кошового отамана, бо запорожці вважали, що мудрішого ватажка, як Сірко, немає на світі.

Легенда переповідає, що Сірко перемагав не тільки людей, а й чортів. У творах Яворницького є зокрема такі рядки: "Річка Чортомлик, де стояла Січ за Сірка, від того й зветься так, що в ній Сірко вбив чорта, який хлюпався у воді: він тільки мликнув вверх ногами, коли Сірко луснув його з пістоля".

Вперше на історичну арену Сірко виступив як вінницький полковник, а вже через три роки він очолював Запорозьку Січ. Він брав найактивнішу участь у визвольній війні українського народу 1648-1654 років, боровив Україну від лихих наїзників — татар і турків.

За своє військове життя Сірко брав участь у 55 битвах і завжди, за винятком однієї, виходив переможцем.

Про того Сірка — слава, слава й прослава: "Він такий був, що знав дещо. Оце, було, гука на свого хлопця: "Ану, хлопче, візьми пістоль, стань отам та стріляй мені в руку!" Той хлопець візьме пістоль та тільки бух йому в руку. А Сірко візьме в руку кулю, здаве її та й назад і кине".

Запорозька Січ для татар була більмом на оці, вона сковувала орду, не давала їй розгулятися на широких просторах України. Низові лицарі-козаки часом завдавали кримському ханові й турецькому султанові великих прикростей.

Султан Магомет IV ще здавна виношував плян підкорити собі Запорозьку Січ. Спочатку він спробував схилити запорожців до покори, але з цього нічого не вийшло. Тоді він надумав будь-що знищити Січ, і за одним заходом покінчити й з козацтвом.

Султан викликав до себе кримського хана, щоб у великій таємниці розробити з ним плян нападу на Січ. Цей плян обговорювали також на спеціальній нараді з кримськими агами й мурзами.

Восени 1674 року, коли вже плян був готовий, султан дав наказ відправити на кораблях з Константинополя в Крим п'ятнадцять тисяч добірних стамбульських яничарів. Кримський хан підняв сорокатисячну орду і вирішив, як настане зима, стерти з землі Запорозьку Січ.

Цей підступний напад вирішили провести на Різдво, саме тоді, коли козаки після доброї вечери

(Зі стор. 11)

Група хлопців-підлітків:

Хлопець спортивного вигляду з написом "Drink Coca Cola" на светрі, до другого хлопця:

— Що? Та ти, мейбі, не бачив Джо Луїс ет олл. Беттер вач телевиджен, бой, а тоді говори.

Другий хлопець (випльовуючи гуму): — Беттер вач юрселф!

Група дівчат-підлітків:

Перша дівчина: Моя мама дознт лайк Френк, кажьє, що він крезі. Але я лайк гім вері мац. (Захоплено) О, бой!

Друга дівчина: Я сама крезі од нього, але мій бойфренд дознт лайк гім. Кажьє, що Френк Сіна-тра стюпід.

Третя дівчина (жвючи гуму): А мій тато кажьє, що скитайські бойси ліпші, як інгліш. Вил сі.

(Далі буде)

у свят-вечір поспнуть. Задум був такий — заскочити січовиків зненацька й вигубити їх.

Настала зима. Морози скували Дніпро. Хан посадив 15 тисяч яничарів на добрих коней, узяв свою сорокатисячну орду й, тримаючись далі від Дніпра, щоб не помітили запорожці, повів військо на Україну.

Як оповідає історик, на третю ніч Різдва, пізньої пори, хан підійшов до Січі й несподівано захопив варту, що була віддалік від коша. Старі загартовані козаки, що стояли на варті, хоч зазнали тяжких тортур, усе ж нічого не виказали. Але між ними був один молодий козак, який спокусившись тим, що хан пообіцяв йому волю й нагороду, розповів, що всі запорожці перепилися й сплять по куренях. У Січ можна пройти через єдиний відкритий перелаз.

Хан зрадив цій звістці, вирудив з козаком усіх яничарів у Січ і наказав їм вирубати сонних запорожців усіх до єдиного, а Сірка схопити живцем.

Віддавши такий наказ, хан оточив своїм військом усю Січ і пильнував, щоб ніхто з козацтва не втік під час різанини. Але султан і хан пошили у дурні з своєю стратегією. Вони не знали, що саме на Різдво, за старим звичаєм, багато козаків, які зимували по дніпровських низових лугах та островах, прибули до коша обирати військову старшину. Всі ці козаки, які теж ночували в куренях, були тверезі.

Стояла морозяна ніч. Запорожці й гадки не мали про лихий намір ворога, вони зашпунтували свої курені й безжурно відпочивали в них. Яничари через відчинену хвіртку тихо зайшли на територію Січі, захопили виходи, гармати і вже були готові кинутися на сонних козаків.

Саме в цей час в одному курені, де було 150 чоловік, прокинувся козак Шевчик. Він виглянув і не поиняв віри своїм очам: усі вулиці Січі густо заповнили турки.

Кмітливий козак не розгубився, а тихенько свиснув тим, що не спали й грали в карти, збудив інших своїх товаришів. Про підступний напад дізнався курінний отаман; він наказав частині козаків узяти мушкети й стати біля вікон, щоб безперервно стріляти просто в натовп турків, іншим — заряджати рушниці та подавати стрільцям. Усе це робилося тихо й швидко. Коли всі вже були наготові, курінний наказав відчинити вікна й стріляти в яничарів. Одношайні постріли збудили всіх і осяяли спалахами всю Січ. Почали стріляти й з інших куренів. Пострілами скошували враз по два-три яничари. Вороги розгублено стояли перед запорожцями, як на долоні. А з вікон по них безупинно поливали свинцем. Яничари метушилися, панічно бігали по вулицях, шукаючи порятунку. Але всюди натикалися на смертоносний вогонь.

Коли серед живих яничар лишилося мало, запорожці за командою Сірка припинили вогонь з вікон. Вони вискочили з куренів, озброєні мушкетами, луками, списами, шаблоками, а то й дрюччям, і зав'язався бій врукопаш.

Настав ранок. Сонце освітило жахливу картину: вулиці були завалені мерзлими трупами. З 15 тисяч яничарів лише півтори тисячі втекло з Січі через єдину відчинену хвіртку. Непрохані гості, як навіжені, бігли світ за очі. В полон було взято 150 яничарів і чотири аги, а полягло їх 13.500. У нічному бою загинуло 50 козаків і 80 поранено.

Коли хан, який стояв біля Січі, почув про страшну поразку, він поспішно зняв облогу і щодуху помчав у Крим, увесь час оглядаючись, чи не женуться за ним запорожці.

Сірко швидко спорядив двотисячний загін козаків, сам скочив на коня й кинувся навздогін ханові, але наляканий хан так швидко накивав п'ятами, що наздогнати його запорожцям не вдалося.

— Що ж, батьку, нам робити з трупами яничарів: закопувати їх у землю, чи як? — спитали козаки Сірка.

— Ні, в нашу святую землю бусурменів не треба ховати. Прорубайте більше ополонки і — в Дніпро їх: звідкіль прийшли, нехай туди й пливають!

Звістка про безславну загибель яничарів у Січі швидко долетіла до турецького султана. Він страшенно розгнівався на свого візира, який напумив його на цю безглузду операцію. Спочатку султан хотів скарати візира на горло, а потім зглянувся: дарував йому життя, але загарбав усе його майно, а самого візира назавжди заслав на острів Родос.

Після цієї поразки турки довго не наслідувалися затівати походи проти запорожців. Зате Сірко не залишився в боргу.

1675 року в кінці липня він скликав Раду запорозького товариства, на якій було вирішено: помститись ханові за харцизяцький наскок на Січ, за тривоги й шкоду, завдану низовому товариству. Нехай знає хан, що запорожці не стерплять

Слухайте радіопередачу ОДУМ-у

“МОЛОДА УКРАЇНА”

з радіовисильні

СНІН НА ХВИЛЯХ АМ-1540

в Торонто, силою 50 000 ват

КОЖНОЇ СУБОТИ

від 11.30 до 12.00 год. дня

Керівництво:

Головна Виховна Рада Юного ОДУМ-у в Канаді.

Різдвяну передачу слухайте 6-го січня 1972 р.
о 7.30 годині вечора.

кривди й зневаги. Кошовий отаман наказав своєму війську підготуватися в похід, запастися харчами й військовим спорядженням на три тижні.

Сірко відібрав 20 тисяч найхоробріших козаків, перейшов Дніпро і швидко повів своє військо на Крим. А щоб не помітили його татари, він пішов не просто на Перекоп, а взяв ліворуч — степом, а потім швидко перейшов знайомим йому бродом через Сиваш.

Усе робилося за наперед розробленим планом. Сам Сірко з чотирма тисячами козаків зупинився біля воріт Криму — броду Сиваша, решту війська поділив на кілька загонів і під керівництвом досвідчених ватажків відрядив у Крим, щоб "підпустили диму" ханові. На п'ятий день усім загонам наказано повернутись до броду. За ці п'ять днів вони потрясли весь Крим: міста й села віддано вогню й мечу. Хан ледве встиг вискочити з своєї столиці Бахчисарая і разом з агами та мурзами сховався в горах. За ним бігли татари, рятуючись від запорожців. Коли хан почув, з яким невеликим військом Сірко наполохав увесь Крим та яким шляхом він проскочив у його царство, зібрав 50 тисяч татар і кинувся з своєю ордою до Гнилого моря — до сивашського броду, щоб замкнути козаків.

Хоч який хитрий був старий хан, та Сірко був ще хитріший. Кошовий отаман розгадав наміри хана ще тоді, як посилав козаків у Крим. Він не тільки не кинув броду напризволяще, а навпаки — сам засів там.

Запорожці поверталися з трофеями до броду. І ось тут натрапили вони на орду, що підступала до Сірка. Враз ударили з тилу, розбили військові загони хана, взяли кілька тисяч у полон татар і турків, навіть мало не схопили самого хана.

Після цієї блискучої перемоги Запорозьке військо забрало великі татарські табуни овець і визволило з полону своїх братів-невольників. Потім перейшли сивашський брід, а далі подались на Запорожжя.

В Січі ухвалили гучно відсвяткувати перемогу над давнім ворогом. Два дні бенкетувало січове товариство під безугавний грім гармат і постріли мушкетів.

А коли відлунали святкові салюти, Сірко разом з козацькою громадою написав 23 вересня 1675 року кримському ханові глумливого й дошкульного листа, в якому кошовий отаман повідомляв бахчисарайського володаря, що наскок козаків на Крим зроблено з вини самих же татар за підступний різдвяний напад на Січ. У цьому ж листі він нагадав ханові про давню славу запорозьких лицарів і застерігав гордовитого хана на майбутнє.

Сірко гаряче любив свою батьківщину, віддав їй усе своє життя і нічим себе не запламував. Він був напрочуд чесна людина, не горда, не пихата, для всіх доступна; служив своєму народові не задля власної користі, а для загального добра.

І. Д. Сірко помер 4 травня 1680 року в запорозькому селі Грушівці, на своїй пасіці.

"В пошуках скарбів"

Володимир КОЛОМІЄЦЬ

**

Не тільки й світла, що в вікні,
але ж вікно — воно моє...
Зозуля з нього — й та мені
по-українському кує.
В обрамлені зелених віт
і дзвінколезих блискавиць
воно прочинене у світ —
у снами не сповитий світ,
де даль і вись... лиш даль та вись...
Бува, що й журиться вікно,
дощами плаче у п'їтмю,
аж поки зоряне зерно
знов не проклонеться йому.
Веселе й стомлене, без штор,
воно зорить прозорим склом.
І я до нього, неначе в шторм —
в життєвий у стобальний шторм! —
тулюсь жарким своїм чолом.

Т Р У Б І Ж

"За Борисполем житом виспілим..."

В. Швець

Поза твоїм Борисполем
на мій преясний Переяслав
по тому жити виспілім, —
мов перевесло,
маленька річка в'юнить,
сонцем чалить, —
маленька тиха річечка, та, пробі,
для мене ж бо значна і незвичайна...
Тому їй при всіх я й величаю:
Славутенко Трубіж Дніпрович.

Хтось, може, посміхнеться:
гм, Трубіж...
Натужився, розбігся — й перескочив.
А я не перескочу...
Тут рубіж —
моєї ясности рубіж
моєї чуйности рубіж...
Тут юність протекла.
Тут мій натхненний спочив!
І думаю я в розповені дня:
пустий би чоловік то був, напевне,
котрий би не любив своє щось, крєвне —
якесь там річення,
якесь там полечко погідне...
Бо ж кожен щось та мусить мати таки:
нехай поетів,
хай книжки...
Своєрідне! —
своє, рідне.

КОЖНИЙ ОДУМІВЕЦЬ ПОВИНЕН ОBOB'ЯЗKОВО
ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ "МОЛОДУ УКРАЇНУ"

ГЛУХАР

Пісня йшла, немов глухар на постріл,
ех, вином зорі упивсь глухар...

Не вклякайте, не вражайтесь гостро —
на землі за спів ще досить кар!

Як зоря гойднулася на мушці,
так нестямно бурмотів глухар...

І чого це треба, щоб у муці
свій пісенний сплачувати дар?

Бризнули краплини пурпурові
в безклий сніг... Забивсь... і стих глухар.

Пісня завжди є крилом любови,
на любов же — стільки яничар!...

БАЛАДА ПРО БЕЗГОМІННЯ

Ступає тихо, як мікропористий.
З усмішкою, ліктями, бочком
проб'ється —

елегантно,
Підхихикне, де треба,
сплакне, де треба,
ударить — удару не чути...

Безшелесно...
Бо ж треба.
В ім'я себе від себе відмовиться.
Піде, посипаючи попелом голову,
зна:
з попелу! — вродять лаври.

Із збірки "Поміж чуттями і
дивами", 1969.

ПРО ЗАБУТОГО ПОЕТА

1812 року на сцені царського театру в Петербурзі поставили оперу-водевіль князя О. Шаховського "Козак - віршувальник". Вельми посередня п'єса свідчила, що автор погано знав український народ, його побут і звичаї. Однак для істориків літератури вона являє певний інтерес, бо в особі головного героя введено справжнього поета з Харкова Семена Климova (Климовського). Про нього 1772 року М. Новіков в "Опыте исторического словаря о российских писателях" повідомляв: "Климовський Семен, малоросійський козак, склав книгу "О правде и великодушii благодетелей" віршами, 1724 року; сія книга рукописною зберігається в імператорській бібліотеці".

М. Карамзін, зауважуючи, що в цього поета "багато хороших почуттів і навіть хороших віршів", писав: "Климовський не менше від семи грецьких мудреців був славний і шанований між його побратимів козаків, що він, як натхнена піфія, говорив у бесідах високомовними віршами, даючи приятелям помірковані поради, часто повторював прислів'я: "нам добро й нікому зла, то законне життя", і цікаві при-

ходили здалеку слухати його. Малоросійська пісня: "не хочу я нічого, тільки тебе одного", котрої співають наші люб'язні дами, є також, як запевняють, твір Климовського, учня природи..."

Тут згадано два перші рядки четвертої строфи з широко знаної пісні "Іхав козак за Дунай", авторство якої приписують Климовському. Є вона і у водевілі Шаховського. Вперше пісню надруковано без імені автора 1806 року.

1843 року в українському літературно-художньому альманахові "Молодик", що виходив у Харкові, вміщено портрет Климова разом з присвяченим йому віршем Я. Щоголева. Та чомусь В. Срезневський вважав цей портрет не справжнім. Він 1905 року опублікував статтю "Климовський-Климов, "козак - віршувальник", де вперше наведено два розшукані твори поета. "Виявлений рукопис, — читаємо у Срезневського, — складається з 24 аркушів: а. 1 — заголовок, а. 2-3 — передмова, а. 4-20 — "О правосудии, правде и бодрости", а. 21-24 — "О смирении височайших". Передмова до книги прозова, обидві п'єси написано силабічним 13-складовим віршем (що зрідка

збивається на 14-складовий). Перший твір має в собі 902 вірші, другий 160".

Рукопис цей знайдено в бібліотеці Академії наук — в оправі, покритій шовком, на доброму папері з філігранню - гербом міста Амстердама. Титульний аркуш у визерунчастій рамці, мальованій пером; текст подано вправним скорописом рукою самого Климова.

На тлі багатьох раболіпно-улесливих віршів XVIII століття твори С. Климова вирізнялися незалежністю поглядів, у них не було прагнення прославляти монарха, хоч йому й присвячено написане. Автор широко використовує прислів'я, приказки. Він ніби невимушено розмовляє з рівною людиною, дозволяючи собі іноді навіть і повчальний тон. А казати правду цареві наважувався далеко не кожний, особливо ж повчати його.

Усе це свідчить, що Семен Климов був людиною неабиякою, талановитим поетом, сміливим і поступово мислячим. Отже, варто провадити далі розшуки відомостей про його життя й творчість.

Б. Заскальков, Л. Строков

"Україна", ч. 5, 1971

Ганна ЧЕРІНЬ

ЯК ТУ ДИТИНУ НАЗВАТИ?!

Вже як чим можна похвалитися, то саме тим, що у вільній Америці ми живемо, як хочемо, вдягаємось, як хочемо (а як не хочемо, то не вдягаємось), розмовляємо, як хочемо, хоч і трюма мовами одразу, і, зрозуміло, дітей своїх називаємо, як хочемо (а вони нас теж називають, як хочуть, хоч і не так, як ми хочемо). Отож, як кажуть українці, не хочеш, то як хочеш.

Можна свою дитину назвати не тільки Оксаною чи Остапом, а навіть і Саврадимом, Секлетою чи Гапкою, і ніхто вам не скаже, що таких імен нема, або що їх не можна взяти. Тут така демократія, що можна навіть дочку назвати Остапом, а сина Оксаною. З американців ніхто різниці не помітить, а свої думатимуть, що це — на тутешній лад. Ви можете навіть вигадати якесь ім'я, і тоді ваша дитина буде єдина на світі з таким назвиськом. Одна моя знайома дала своїй донечці дуже гарне ім'я: Анібісса. І нічого, навіть наш православний священник охрестив!

От і в мого сусіди, Гриця Гарбузенка, народився синочок. Пішов ошчасливлений тато до панотця порадитись, як ту дитину назвати.

— Що ж, — сказав пан-отець. — Це не проблема. Ім'я нічого не коштує, а за христини Івана я беру стільки ж, як за Ізекіїла. Без великих витрат, ви можете дати своїй дитині найкраще в світі ім'я. Я не з тих закукурічених попів, що дають тільки те ім'я, що у святцях на цей день випадає, хоч би це був і Акакій.

— Та вже обійдемося без Акакія, — зідхнув Гриць. — Але коли такий великий вибір, людина губиться, і не знає, що взяти. Може і краще було по святцях...

— То прошу дуже: сьогодні святого Євсихія...

— Ні, ні, вже краще Акакія... Але може що інше знайдемо?

— Ось через кілька днів буде Петра і Павла, то можна назвати або Петрусем, або Павлусем, або і Петром, і Павлом, подвійно.

— Ох, отченьку, ви б його ще Іваном назвали! Такі прості імена. Може ж із нього що велике виросте?!

— То назвіть його на честь гетьманича — Данилом.

— Це непогане ім'я, але якось неприємно, що на честь покійника, царство йому небесне...

— Але ж усі святі помирали!

— Ні, вони в раю живуть-поживають і нас охороняють. І то було во врем'я оно, а це — зовсім недавно... Ви вже потрудіться, отче, та підшукайте щось інше!

— То назвіть його Степаном, на честь Степана Бандери!

— Я, отче, не хотів би дитину з народження втягувати в політику: ану ж він виросте і захоче бути мельниківцем? А поки він виросте, я вже тепер мав би мороку: у мене корчма, чи то пак,

по-благородному, сальон, то як я сина назву Степаном — ні один Андрій не зайде! А на самих Степанах я мільйонером не стану.

— Допомогти вам не так легко, — позіхаючи зауважив отець. — Хібащо назвіть Любомиром. Це ім'я ані запросте, ані замудре: миролюбиве і милозвучне. І, здається, вождя з таким ім'ям нема...

— Ет, отченьку, — безнадійно зідхнув Грицько. — Як ішов до вас, то мав надію, що ви все таки десь вчилися і, як людина тутешнього народження маєте інтелігенцію, але ви вдаєте, що мене не розумієте... Доведеться вам казати правду в вічі. Отож, я хочу гарне американське ім'я, щоб мій син був, як усі люди, а не якийсь Іван чи Онисько. А ви мені гетьманича та Бандеру! Що я з ними на білім світі робитиму?

— Так би одразу казали! То назвіть його чи Двайтом, чи Адлаєм!

— Я б же і назвав, коли б не теща... Як тільки про це підслухала, одразу дибки! Каже: якщо не назвете по-українськи, то доглядати не буду! А без цього, самі знаєте, жінка на працю піти не може, то й трісне наш бизнес, поки моя корчма розростеться...

— Я бачу, що ви справді в складній ситуації...

— Та в якій там ситуації! Просто не знаю, як тещу укуськати.

— Це ж і є ситуація, та ще й яка!... Знаєте що? Назвіть сина таким ім'ям, щоб вимовлялося однаково і по-українськи, і по-англійськи. Це не гріх. Наприклад, Мироном, або Марком...

— Якби ж то, отче, тільки ми до того додумались! Тепер майже всі малі діти українців Марки або Мирони. Покличеш свого, а до тебе їх півдесятка біжить... Яку шибку хто не вибив — все Марко винуватий!

— Тоді я вже й не знаю, що вам порадити! — Сердито сказав священник, втративши останнє терпіння.

— Я вже й сам надумався! Знайдіть мені, отче, таке ім'я, щоб його пізніше можна легенько замєриканізувати. Щось таке, як у Семенюків: поки малий без штанців бігав, звали Юрчиком; а як пішов до школи — став Джорджем.

— Це не зовсім патріотично, — заперечив пан-отець.

— А наш славетний Юрій Шерех не став Джорджем? А він же мовознавець, і знає, що можна, а що ні.

— Хай буде по-вашому. Щоб ваша пані теща ним потішилась, поки його глядітиме, назвемо його по-українськи, а як піде до школи — змініте. До свідоцтва можна одразу два наймення вписати.

Назвали малого козака: Мирослав Россель Пампкін-Гарбузенко.

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

П'ЯТИЙ КУРС-ТАБІР ВИХОВНИКІВ ЮНОГО ОДУМ-У

Цього року П'ятий Курс-Табір Виховників Юного ОДУМ-у тривав від 26-го червня до 11-го липня серед мальовничої природи Кетскілівських гір на оселі ОДУМ-у "Київ" в Аккорд, Н. Й. Метою цього короткого репортажу є поділитись нашими враженнями з друзями-одумівцями США та Канади.

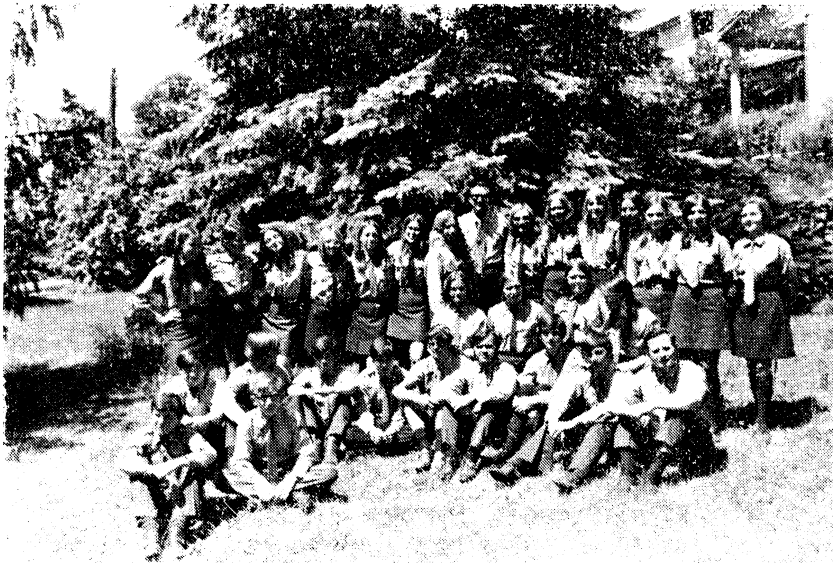
В суботу 26-го червня почали ми з'їжджатись з усіх закутків Америки та Канади — Рочестер, Міннеаполіс, Пасейк, Монтреаль, Торонто, Філядельфія, Джамайка, Чікаго, Мейпелвуд, Самерсет, Балтимор, Чері Гіл та Резед.

Іхали ми, хто чим мав та як знав — автами, автобусами, літаками, а дехто добирався найдешевшим, хоч часом дуже небезпечним, способом — "на палець". До оселі "Київ" не легко добратись — від найближчої автобусної станції понад вісім миль! Але в "наказі" виразно зазначено: усі курсанти мусять бути точно о 2-ій годині пообіді! І на диво усім, а комендантові, мабуть, найбільше, ми всі точно о 2-ій годині були на терені одумівського табору "Хортиця".

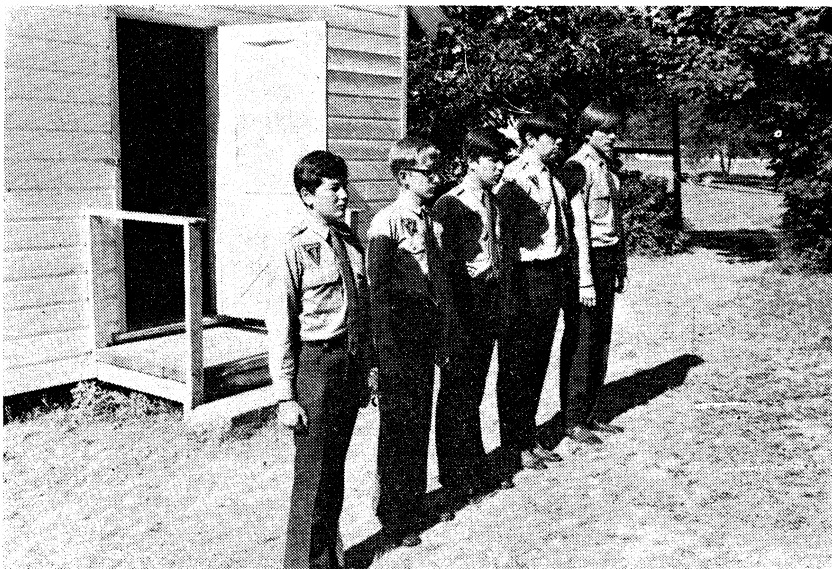
Гамір зібраних курсантів пронизав протяжний свисток "Бвани" - бунчужного кол. Віктора Войтихова з Чікаго, а вслід за ним пролунав, як грім з неба, наказ — "Збірка!" Ох, цей наказ — "Збірка" — за два тижні табору він так нам запам'ятався, що декому ще й досі у вухах дзвенить!

"Скоріше, скоріше! Ви що, не обідали! Раз-два! Швидше, швидше! Останній оббіжить три рази кругом площі!" — це вже був голос не бунчужного, а самого "СО", коменданта, який з люлькою в зубах та купою паперів під пахвою, саме вийшов із своєї будки. Так і сталося — Володимир Криволап з Філядельфії, який причвалав на місце збірки останнім, таки довелося "міряти" довжину та ширину таборової площі. Після цього, ми побачили, що комендант "не жартує" і на всі наступні накази бунчужного летіли, скільки хто мав сили.

Знайомимось. Усіх нас, курсантів, зголосилось двадцять чотири — Галина Андрієнко, Таня

Учасники та команда 5-го курсу-табору виховників
Юн. ОДУМ-у

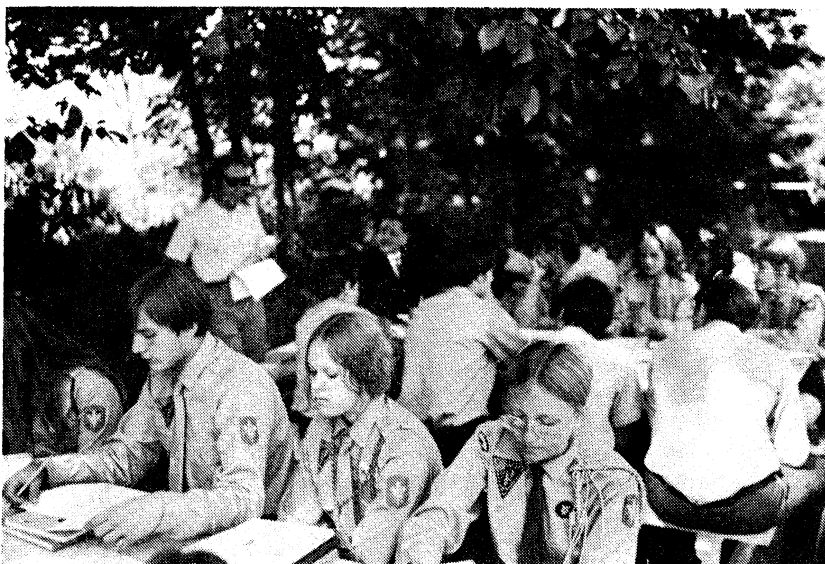

Гурток "Золоті орли". — З ліва, направо: В. Філімончук, Ю. Криволап, В. Кладун, М. Строчук, В. Криволап.

Вовк, Галина Гайова, Володимир Гладун, Оля Дубас, Галина Жовтоніжка, Віра Коновал, Наталка Красиловець, Володимир Криволап, Петро Піддубний, Віра Прокопенко, Галина Радюк, Ірина Скробач, Оля Спиця, Михайло Строчук, Ліда Тарасенко, Світлана Тарасенко, Ірина Татарко, Петро Ткачук, Віктор Філімончук, Ліда Хоролець, Оля Цехмістро, Андрій Шепель та Дмитро Якута. Команда складалась з п'яти членів — Юрій Криволап, комендант, Євген Кальман, заступник коменданта, Валентина Лімонченко, писар, Марія Бойко, старша бончужна, Віктор Войтихів, старший бунчужний та з шести лекторів — о. д-р Симон Гаюк, о. Михайло Борисенко, Іван Павленко, Павло Лимаренко, Олексій Шевченко, та Василь Григоренко. Кожний з нас виповняє реєстраційну анкету та отримує потрібні матеріали — "Одумівський Співаник", "Порядник Одумівця", "Альманах ОДУМ-у", розклад занять, тощо. Команда призначає нас до гуртків, хлоп'ячих — "Варяги" та "Золоті Орли" і дівочих — "Мандрівники" та "Лісові Мавки". Розходимося з речами по бараках, розпаковуємося.

Але... не минуло й десяти хвилин, як знову залунав свисток, а вслід за ним вже знайомий нам голос бунчужного — "Збірка!" Летимо! Починаємо заняття. Перша гутірка—"Програма Курсу-Табору Виховників Юного ОДУМ-у. Карність, дисципліна та життя в таборі. Записник та його функція". Знайомимося з програмою курсу. Мамо рідна! Вставати о 6.30 годин ранку, по сім занять кожного дня?! Оце попались! Комендант, наче відчувши наше "обурення", пояснює, що в програму занять входять також купіль, спів, спортові заняття, забави, теренові гри, прогулянки, мандрівка, висвітлення фільмів та діапозитивів з життя та праці ОДУМ-у, тощо. Тягар з серця починає потроху спадати. Виглядає, що воно буде аж не так зле, як ми собі сперше уявили, але... час покаже!

І так почалось наше таборове життя. Перший тиждень був найтяжчий. За цей тиждень ми "пережували" багато матеріалу та списали горю паперу, виконую-

Під час лекції

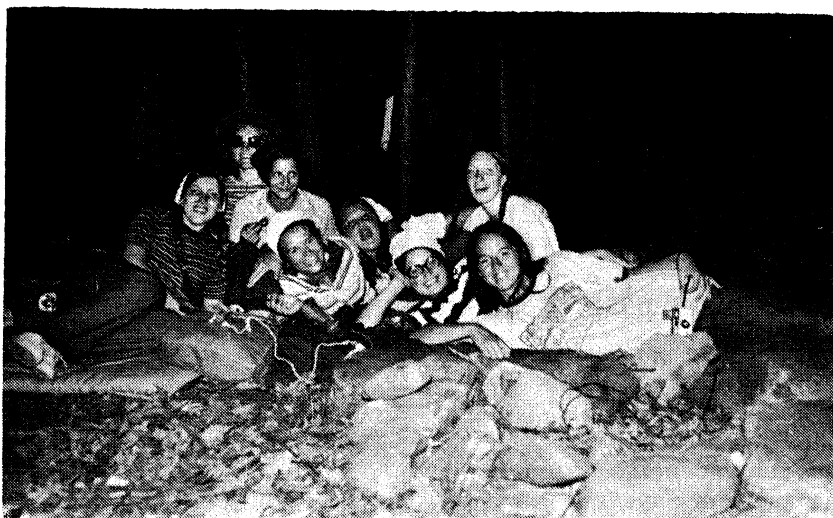
чи домашні завдання. В програмі курсу ми прослухали гутірки на такі теми: Роля виховника в ОДУМ-і, Ідейне кредо одумівця, Організаційна структура ОДУМ-у, Праця філії ОДУМ-у, Як провадити зборами філії, Одумівський однострій, Одумівська преса, Що таке ідеологія, Ідеологія ОДУМ-у, Українські політичні партії та ОДУМ, Організаційні проблеми ОДУМ-у, Піонерка, Прогулянка, Мандрівка, Теренознавство, Таборозн ав ст в о, Знакування та сигналізація, Значення одумівської ватри, Психологічний та фізичний розвиток дитини, Гурткові сходи-методика праці, Гутірки програма і планування, Режим дня та добра поведінка, Діловодство гуртка, Методи заохочування батьків в працях гуртка, Одумівські проби вмилости, Роля релігії в житті молоді людини, Вплив християнства на розвиток української нації, Патрон ОДУМ-у — св. Апостол Андрій Первозваний та Життя й праця великого митрополита Київського та всієї України Василя Липківського.

Другий тиждень курсу був присвячений виключно практичним заняттям. Кожний з нас мав нагоду підготувати програму сходи-гуртка. В програму сходи-гуртка входила гутірка, матеріали для якої команда брала для нас з нашого одумівського журналу "Молода Україна". Читати та проробляти ці матеріали для гутірок, щоб вони відповідали

новакам-одумівцям 7-12 років, було не легко. Не один з нас "попопрів", дуже часто з словником у руках, поки належно опрацював свою гутірку. Усі члени наших гуртків, перед якими ми перетворювали наші гутірки, мали право критично оцінювати нашу працю та подавати свої поради. Повірте, що нема нічого гіршого, коли твої "найближчі" друзі розторощують твою, так тяжко опрацьовану гутірку дощенту — але наука, наукою — треба було терпіти!

І так в науці, в практичних заняттях та в розвагах не зчулись ми, як проминули два тижні. В суботу 10-го липня, ті з нас, що ще не здали були першої одумівської проби, мали нагоду похвалитись своїми досягненнями перед старшими одумівськими виховниками колегами Шевченком, Павленком та Лимаренком, які перетворювали іспити. Вечором цього ж самого дня відбулась прощальна ватра, складення одумівської присяги та видача посвідок тим, хто успішно закінчили програму курсу.

Прощальна ватра залишила у нас присмне та довготривале враження. У відблисках полум'я ватри, виблискували наші очі, можна було чути ритмічне биття наших сердець, коли групами підходили до одумівського прапора та, тримаючи руки на ньому, складали одумівську присягу, а палахкотіння ватри сим-

На відпочинку

волічно підносило вагу та силу цієї присяги.

Неділя. Прийшов час прощатися. У дівчат сльози "річками" течуть по засмаглих щоках. Хлопці спідтишка, щоб не побачили дівчата, підшморгують носами. Навіть у коменданта, який, ми думали зовсім не має "серця" — покотилась велика сльоза з під темних окулярів, яку він швидко змахнув. Гомін, тиснення рук, обіймання та купа всяких обіцянок! До зустрічі в Канаді в 1972 році!

МОЇ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Всі ви, напевно, знаєте, які права має віце-президент — він нічого не може сказати чи зробити без дозволу президента. Так само й я без дозволу нашого коменданта — ані слова, але, не дай Боже, щось станеться, то, самі знаєте, кому найбільше попадає!

Всім вам відоме життя в бараках, але ви, напевно, дуже мало знаєте про життя в комендантській будці. Там життя починається о 12-ій годині ночі. Комендант завжди заходить до комендатури з великою цигарою або люлькою і смалить їх до 2-ої чи 3-ої години ранку. Тут плянуються щоденні "тортури": наради, накази, гутірки і т. п. Переважно після 3-ої години ночі, коли всі члени команди тільки живі та теплі, комендант залишає комендатуру, перевіряє всі бараки та переконавшись, що всі таборовики сплять як мертві, — дає наказ перевести нічний

алярм — обов'язково з біганням тричі навколо площі за те, що таборовики не встигли повискакувати з бараків у призначений час!

Одної ночі, комендант, який, звичайно, не мешкає з рештою команди, а живе в окремому будинку-фортеці (щоб до нього дібратись, треба відімкнути п'ять замків) пішов покупатись в басейн. Покупавшись він повернувся до свого мешкання, але син його Юрко замкнув двері й "хоч коти гармати — й вусом не моргне". Прийшлося бідному комендантові марширувати о 4-ій годині ранку до комендатури!

Це все "сумні" моменти нашого таборового життя. До приємних моментів належать виступи групи "Бом-ба-бум-бум", купання, нічні рейди хлопців (які завжди не вдавались), нічні рейди дівчат (які завжди вдавались), прогулянки та наша незабутня мандрівка під час зливного дощу. Сподіваюся, що всі таборовики будуть з приємністю згадувати веселі та невеселі пригоди, які їм прийшлося пережити на протязі цих двох тижнів.

Від імени "унтерфюрера" й решти команди бажаємо всім вам щасливо повернутись додому, успішно провадити працю з гуртками у філіях, а тим, що остануться бунчужними та виховниками на одумівських відпочинково-виховних таборах, добре відпочити та успішно застосувати методи навчання засвоєні на курсах!

Євген Кальман,

ОДУМ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Танцювальний ансамбль "Волошки", при ОДУМ-і у Філядельфії, під керівництвом Зої Корсун, і далі захоплює своїх глядачів.

25-го березня 1971 р. "Волошки" взяли участь у слов'янському концерті при пенсільванському університеті. Разом із ансамблем виступав акордеоніст Олександр Вошаков. Він також є музичним керівником групи.

На цьому концерті "Волошки" зперше виступили з новим репертуаром. В нових гуцульських вбраннях і з топірцями вони виконали новий танець "Верховина". У новому комічному танці "Як пішов наш Панас" солістом був Зенко Крикевич. У танці "На вечорниці", що складався з чотирьох частин, виступили соло Валя Сизоненко й Петро Ткачук. Хореографом всіх цих танців є З. Корсун, а музику оранжував О. Вощенко. Американська публіка прийняла виступ ансамблю з захопленням.

16-го червня 1971 р. "Волошки" на запрошення міста Філядельфії виступили в концерті перед американською публікою в парку "Гіттингавс Сквер" в центрі міста. Це був третій виступ ансамблю на таких концертах, які місто влаштовує кожного літа. Глядачів було понад дві тисячі. Ансамбль виступив з новим репертуаром і деякими найкращими танками з попередніх років. О. Вощенко мав два виступи — сольо на акордеоні. Цей концерт був рекламований в англійських газетах і радіо. Публіка нагородила танцюристів гарячими довготривалими оплесками.

Танцювальний ансамбль "Волошки" й далі наполегливо працює готуючись до великого концерту для української публіки.

В суботу, 18-го вересня 1971 р. Володимир Хапко, член ОДУМ-у у Філядельфії і член танцювального ансамблю "Волошки", одружився із Галею Козак. Філія ОДУМ-у у Філядельфії бажає їм всього найкращого в їхньому подружньому житті. Надіємось, що обоє вони будуть брати активну участь у праці філії і танцювального ансамблю.

Віктор Карсун

РОДИННА ХРОНІКА**В КОЛІ ДРУЗІВ**

У суботу 30 жовтня ц. р. друзі і близькі знайомі українського патріота Павла Волосевича зішлись, щоб привітати його з 50-літтям.

Після щирих побажань здоров'я і багатьох літ та спогадів про минулі бурхливі часи, на відзначення цієї урочистої дати присутні склали на пресовий фонд "М. У." 20 дол.

Всім жертводавцям щира подяка, а Павлові Волосевичеві бажаємо здоров'я і щасливого довгого віку.

Є. К.**ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ**

В суботу, 9 жовтня ц. року заміжні дочки Лена і Зіна, син Василь, студент університету, та друзі п-ва Петра й Галини Володченків з Лондону, Онт. відзначили 25-літній ювілей їхнього подружжя. Після молебня подяки у місцевій укр. правосл. церкві, численне громадянство у парафіяльній залі, привітало ювілярів багатьма багатьма, багатьма вечерею, дарунками й привітаннями. Вітали: о. настоятель М. Дебрин, від громади — п. О. Рибка, від жіноцтва — п-ні В. Новицька й інші, окремі особи, як родина й приятелі. Господинями ювілею були пані Поліщук і О. Тищенко. У привітаннях навітлювано життя й працю ювілярів, їхню жертвенність і привязаність до прабатьківської Церкви. Особливо підкреслено участь п-ні Галини у житті місцевого жіноцтва: протягом 6-ох років вона головувала у від. Союзу Українок Канади ім. Кн. Ольги, де енергійно працювала. Пригадали і пережиті ювілярами злидні скитальщини та життєві труднощі їхніх початків у Канаді. Панство Володченків щиро дякували всім тим, що спричинилися до врятування ювілею, дарунки, тощо. Особливо п-ні Галина, яка з властивим їй гумором висловила за дальшу співпрацю зі всіма для загального добра громади.

Доказом загальної симпатії до ювілярів була дружня атмосфера вечора, яка тривала допізна. В міжчасі переведено збірку на

пресу, з якої призначено \$10.— на журнал "Молода Україна".

Учасникам-жертводавцям щира подяка, а ювілятам, п-ву П. і Г. Володченкам бажаємо від Господа сили, родинного щастя й багатьох літ!

Присутній**ВЕСІЛЬНІ ДЗВОНИ**

У суботу 6-го вересня ц. р. сталася значна подія в родині Зенона і Марії Матвієвих — їхня донька Ніна взяла шлюб з Олександром Аллісоном.

Ніна активна одумівка, студіює мови на третьому курсі університету, а Олександр студіює компютер саєнс.

Шлюб відбувся в церкві Пресвятої Тройці в Лондоні, Онт., а чин вінчання виконав о. Микола Дебрин, де чудово співав хор, підсилений співаками з капели бандуристів, під диригентурою о. Олександра Биковця з США.

Після шлюбу було багатолюдне прийняття в Українському Національному Домі. Господарем прийняття був Орест Гуйтан, який дотримався старих українських звичаїв і це зробило гарне враження на всіх, а зокрема на англомовних гостей, яких було більше, бо молодий є англієць. Треба відзначити, що Олександр, познайомившись з Ніною та обізнавшись з українським православним обрядом, перейшов на православну віру, і батьки його на це погодились, бо їм були до вподоби українські православні звичаї. Хресними батьками молодого були Василь Дикий та Ніна Кузменко. Олександр навчився вже української мови, бо, виступаючи з подякою, висловлювався нею.

Під час прийняття були привітання і поздоровлення та багато подарунків для молодят. Прийняття пройшло весело та в піднесеному настрої, який створювали весільні старости Василь Овчаренко, Олекс. Абузов, Оля Вінчечук і Анна Абузов. Батьки молоді працюють на громадській ниві, і відомі та шановані, про що свідчить велика кількість гостей як з Лондону, так і з далеких міст: Сіракуз, Чикаго, Детройт, Торонто, Монтреаль, Гамільтон, Ошава та інші. З музикою та гумором пройшло це прекрасне прийняття, яке залишить-

Ніна і Олександр Аллісон

ся на довгі роки у пам'яті молодих і всіх гостей.

На другий день, за українським звичаєм відбулось друге прийняття-поправини під проводом старшого брата молодого, який з гідністю заступав відсутнього батька.

Під час поправин переведено збірку на церкву і пресу, з якої 15.00 дол. приділено на "Молоду Україну". Збірку проголосив В. Сойко, а перевели Лідія Матвіїв — сестра молоді та Надія П'ятка — дружка.

Окремо належить признання о. М. Дебринові за прекрасну відправу чину вінчання та за участь і теплі слова під час весільного обіду і на поправинах, де о. Микола своїм пасторським словом накреслив шлях тієї доброї дороги, якою йде Людина з великої літери.

Молодим ми бажаємо щасливого родинного життя, а батькам вітати від них.

В. С.

У хаті кожного одумівця повинен бути журнал

"МОЛОДА УКРАЇНА"

РОДИННЕ СВЯТО

7-го листопада 1971 року в родині п-ва Романюків відбулось родинне свято, бо цього дня понові Василеві Романюкові сповнилось 50 років його життя. З цієї нагоди п. В. Романюк і його мила дружина Галя запросили своїх кумів та добрих друзів до себе на вечерю. От Григорій прочитав молитву та поблагословив трапезу, а всі присутні заспівали гімн "Многая літа!" В приємному товаристві гості розмовляли та згадували добрі і злі часи а також не забули згадати і про свою пресу та перевели збірку на цю шляхетну ціль. Збірка принесла 30.00 доларів, які розділили на такі видання: "Молода Україна" — 10 дол., "Нові Дні" — 10 дол., "Українські Вісті" — 10 дол.

Всім жертводавцям щире українське спасибі, а Василеві і його дружині та дітям многих літ!

Присутній

В УКРАЇНІ

У КИЄВІ НА ПОДОЛІ

Цього літа, копаючи на Подолі в Києві канал для водогону, робітники натрапили на велику дерев'яну колоду. Про це сповістили в державний історичний музей України. Представник музею переписав товсту колоду в двох місцях за шириною каналу. Виявилось, що це дерев'яна водогінна труба XVIII століття. Випадково саме у вирізаній частині була залізна муфта, що скріплювала окремі частини труби.

Виготовляли такі труби із соснових колод, випалених або висвердлених усередині (діаметр висвердленої частини 10-11 см.). Виявлено їх у Києві в різні часи на всій території Подолу, на Басарабці та в районі Печерська.

На Подолі була своєрідна система водопостачання. Вода з джерел під горою текла до великого колодязя біля будинку магистрата, а далі самопливом розходилася по інших криницях. Автором цієї системи був архітектор І. Григорович-Барський.

НАВКОЛО СВІТУ

КОНТРОЛЯ СЕРЦЯ

До руки хворого прикріплюють невеликий прилад, який точно фіксує час поміж двома ударами пульсу. Якщо кількість їх стає меншою від норми, встановленої лікарем, прилад починає надсилати струм, який змушує серце битися в певному ритмі. Коли нормальна робота серця відновлена, прилад автоматично вимикає струм і знову переходить у стан "напоготові". Сконструйовано новий прилад в Англії.

СЛОВ'ЯНСЬКЕ ПОСЕЛЕННЯ XI СТОЛІТТЯ

На території Східньої Німеччини, між Одером та Ельбою, в X-XI ст. жили слов'янські племена. Кілька років тому німецькі археологи розпочали розкопки в окрузі Тетеров і знайшли багато цікавого археологічного матеріалу. Наприклад, залишки човна, збудованого в X ст. На підставі знайдених матеріалів німецькі археологи реконструювали (поки що тільки на папері) слов'янське поселення тих часів. Воно було розташоване на острові (захист від несподіваного нападу), мало міцні дамби і стіни, з берега на острів вела дорога на палях, яку у разі небезпеки можна було швидко зруйнувати.

ПРОМІНЬ - ДЕТЕКТИВ

У дослідницькій лабораторії у Фелтгемі в Англії зроблено цікаве відкриття: коли промінь лазера спрямовують на підлогу або ж на відкритий ґрунт, то можна сфотографувати сліди ніг, які не зібросним оком не видно. Фахівці вважають, що фотографування в променях лазера відкриває нові можливості в криміналістиці.

ЕВОЛЮЦІЯ "ЛІНОТИПУ"

На машині "Лінотип", яку й досі широко застосовують в більшості друкарень світу, робітник складає від 6000 до 7000 друкарських знаків на годину. Автоматичні складальні машини відливають рядки тексту із швидкістю 25000-30000 знаків на годину. Для таких машин потрібний додатковий механізм, з'єднаний з дру-

карською машинкою: друкарка відстукє на звичайній машинці текст, а той механізм переводить його на перфострічку. Недавно в Цюриху стала до ладу перша світлоскладальна машина "Ліно-трон 505", яка працює зі швидкістю 300000 друкарських знаків на годину. "Лінотрон" за допомогою світлового променя зчитує текст, надрукований на друкарській машинці, і складає звичайну газетну сторінку за дві-п'ять хвилин.

МОРЕ І ЗЕМЛЕТРУСИ

Великі землетруси можна передбачати. Такий висновок зробив японський вчений Імагуті. Його дослідження свідчать, що середній рівень моря перед великим землетрусом піднімається настільки, що це можна зафіксувати звичайним оком. Минувлі землетруси підтверджують висновок Імагуті.

КІНЕЦЬ ЗАЛІЗНИМ ПІДКОВАМ

Багато століть коней підковували залізними підковами, і вони стали своєрідною емблемою кінного транспорту, жокеївських клубів, кавалерійських полків. Тепер романтичним підковам приходить кінець. У Польщі почали одягати коням на копита пластмасову "обувку", яку не треба прибивати цвяхами (ухналями). Щоб підковувати коней на новий лад, не потрібні навіть фахівці-ковалі.

М'ЯСО ІЗ ГРИБІВ

Поки що ця їжа має назву "А-35". Однак, коли вона з'явиться в англійських крамницях і ресторанах у вигляді яловичини або птичого м'яса, її буде названо апетитніше. Мова йде про гриби, з яких англійські фахівці хочуть створити синтетичне м'ясо.

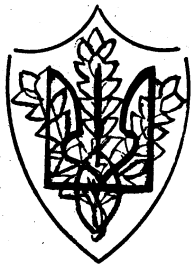
Зараз важко щось сказати про смакові якості "нового м'яса", проте коштуватиме воно багато дешевше ніж натуральне.

БАТЬКИ!

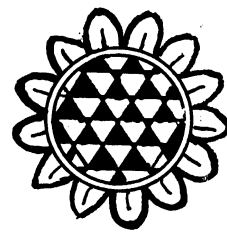
МАТЕРІ!

Чи Ви вписали своїх дітей до ОДУМ-у?

Якщо ні, впишіть їх негайно!

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

А У ЦЬОГО ХАЗЯЇНА ВИСОКІІ ВОРОТА

А у цього хазяїна
Високіі ворота.

Приспів:

Радуйся! Ой радуйся, земле,
Спасителю, Боже, нам народивсь!

А над тими воротами
Зійшов ясний місяць.

Приспів

Коло того місяця
Зійшла ясна зоря.

Приспів

Коло тієї зорі
Зійшли ясні зіроньки

Приспів

А що ясний місяць —
То то сам хазяїн.

Приспів

А що ясна зоря —
То хазяїна жона.

Приспів

А що ясні зіроньки —
То хазяїнові дітоньки.

Приспів

ІДЕ ЗВІЗДА ЧУДНА

Іде зізда чудна
З востока на полудне,
Над вертепом сіє,
Трьом царям путь являє.

Шедше тріє царі,
Несуть Христу дари;
Ірод же їх закликає:
"Куди йдете" — їх питає.

Янгол їм віщає,
На путь встановляє.
Іним путем ідіте,
До Ірода не йдіте.

Ірод, це почувши,
Вельми засмутився,
Що в городі, Віфлеємі,
Христос народився.

Слава Рожденому
Дитяті Малому:
Спас мир-чоловіка
На вічні віки.

А В КУЦІВЦІ ЦЕРКВУ БУДУЮТЬ

А в Куцівці
Церкву будують

Приспів:

Радуйся! Радуйся, земле,
Ти, Син Божий, днесь народивсь!

Збудували церкву
Із трьома верхами.

Приспів

Із трьома верхами,
Із трьома вікнами.

Приспів

Із трьома вікнами,
Із трьома дверями.

Приспів

А в перше віконце
Вскочило сонце.

Приспів

А в друге віконце
Ізійшов місяць.

Приспів

А в третє віконце
Улетів янгол.

Приспів

Янгол улетів,
На Престолі сів.

Приспів

На Престолі сів він,
Службоньку служив.

Приспів

Службу прослужив він,
Слізоньку вронив.

Приспів

А з тієї сльози
Та Дунай розлився.

Приспів

А в тому Дунаю
Та Христос купався.

Приспів

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

ВСІМ ЧИТАЧАМ СТОРІНКИ ЮНОГО ОДУМУ
БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ.

Редакція і адміністрація "М. У."

Н. КОСОВСЬКА

ЗИМОВІ ТАНЦІ

Мерехтять сніжинки
Навколо ялинки —
Тут наліво,
Тут направо,
Вихиляються всі жваво,
Нема їм зупинки!

Вітер повіває,
Танцям підграває —
То свистить,
То гуде,
Наперед летить, мете,
З усіма кружляє.

БАТЬКО І СИНИ

Батько наказав синам, щоб жили у згоді, та вони його не послухали. Тоді батько звелів принести віника і каже:

— Зламайте!

Як сини не намагались, але не могли зламати.

Батько розв'язав віника і наказав ламати по одному прутикові.

Сини легко переламали прутики.

Батько й каже:

— Так от і ви: якщо дружно будете жити, ніхто вас не переможе, а як будете сваритися, вас кожний легко подолає.

ЩОБ ЯЛИНКА НЕ СОХНУЛА

У кожній, мабуть, хаті на Різдво стоїть урочно прибраною ялинка. І кожний, звичайно, хоче, щоб вона стояла якнайдовше. Але мине кілька днів і ялинка починає осипатися.

Як же врятувати ялинку, як продовжити її життя?

Зрубаною ялинку треба поставити у відро з водою, додати до неї крапель тридцять цитринової кислоти, шматочок желатини і трошки товченої крейди. А перед тим, як поставити ялинку у цей розчин, стовбур її слід зачистити гострим ножом. Тепер ялинка буде "пити" і не сохнути. Не забувайте щодня доливати у відро воду.

ТИ ВСТАЄШ...

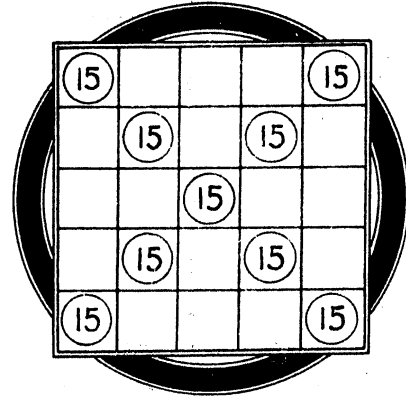
Часто буває: задзеленчав будильник, хлопчик чи дівчинка схоплюються з ліжка і похапцем починають... шукати свої речі. Один черевик під ліжком, другий під столом. Одна панчоха тут, а друга... І куди вона могла подітись?

Щоб цього не траплялося, треба все приготувати звечора.

Черевики почисть і постав рядочком, одягу, що одягаєш в школу, повісь на спинку стільця

теж звечора. Білизну в порядку поклади на стільці.

Роби так — і побачиш, як швидко ти одягнешся вранці, коли біля ліжка буде порядок.

У ДОБУТКУ — 55

У вільні клітинки впишіть числа так, щоб у кожному вертикальному і горизонтальному рядку добуток їх становив 55.

Відповіді на питання в ч. 179:

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ МУЗИКУ?

1. До опер "Тарас Бульба", "Різдвяна ніч", "Утоплена", оперети "Чорноморці".
2. З операх "Різдвяна ніч", "Утоплена", "Тарас Бульба".
3. Український композитор М. М. Аркас.
4. 49 симфоній.
5. Д. Гершвін, американський композитор і піаніст.
6. Антракт.
7. Дискант.
8. Тему "Пісні про Шандаря".
9. Вальс-бостон.
10. Андреа Амати, Джузеппе Гварнері, Антоніо Страдіварі.

ЧОГО І ЧОМУ?

1. При раптовій зміні напрямку руху лисиці пес не може бігти за нею, бо по інерції деякий час він буде бігти в початковому напрямку.
2. Щоб зменшити спротив рухові.
3. У квітах є ароматичні речовини, молекули яких дифузують у повітрі.
4. Волосся електризується однойменним зарядом. Як відомо однойменні заряди відштовхуються, тому й волосся розпадається на всі боки.
5. Через те, що коріння дуба глибоко проростає у ґрунт і він добре заземлений, блискавка найчастіше б'є в нього.
6. Око — це своєрідний оптичний прилад, а при діафрагмуванні оптичного приладу зображення виходить різким.

УСМІШКИ ВИДАТНИХ ЛЮДЕЙ

Навпаки

Празький критик відвідав старого Вольтера в його замку Ферне біля Женевського озера.

Його прийняли так гостинно, що, погостювавши три дні, він вирішив залишитися ще на шість тижнів.

Тоді Вольтер сказав про нього:

— Цей пан захворів, здається на божевілля, як Дон-Кіхот, тільки навпаки: Дон-Кіхот вважав трактири за замки, а мій гість вважає замок за трактир.

Знайшлися люди, які передали ці слова Вольтера гостеві, і він, звичайно, відразу зник.

Оригінальні постояльці

Верді приїхав відпочивати на курорт.

Якось до композитора зайшов кореспондент однієї італійської газети і був здивований, побачивши його в одній кімнаті, яка, судячи по тому, що там стояло ліжко, обідній стіл і рояль, служила йому за спальню, їдальню та вітальню.

Кореспондент запитав композитора, чому він живе так тісно. Верді, сміючись, відповів:

— У моєму розпорядженні ціла квартира, але решта кімнат відведена для досить оригінальних постояльців. Ходімте, я їх вам покажу.

І кореспондент побачив ряд кімнат, в яких було 95 катеринок!

— Коли я приїхав сюди, — сказав Верді, — ці катеринки всюди награвали мелодії з моїх опер "Ріголетто" та "Трубадур". Мені це так набридло, що я домовився з власниками катеринок і взяв їх на все літо у своє користування. Тепер я можу спокійно відпочивати.

Занедбаний талант

Славнозвісний німецький фізик Рудольф Герц у шкільні роки захоплювався токарною і столярною справою, навіть щонеділі відвідував ремісничу школу.

Пізніше, коли Герц був уже відомим професором, старий його вчитель, майстер токарної справи, дізнавшись про долю свого учня, співчутливо вигукнув:

— Шкода! Він був би добрим токарем!

Найкращий вираз

Фонтенел сидів за столом між двома юнаками, не так розумними, як зарозумілими. Вони вирішили поглузувати над філософом.

За обідом, між іншим, зайшла мова про різні форми висловлювання тієї самої думки французькою мовою. Молоді люди, що сиділи біля Фонтенеля, запитали в нього:

— Скажіть як правильно сказати: "Дайте нам пити" чи "Принесіть нам пити"?

— Для вас, — відповів їм філософ, — обидва ці вирази непридатні. Ви краще кажіть: "Поведіть нас на водопій!"

Суворо заборона

Дідро був неуважний і безтурботний. У нього частенько крали рукописи, а потім їх видавали і продавали.

Серед них часом були і заборонені цензурою. Тому Дідро іноді доводилося мати неприємні розмови з властями.

В таких випадках він завжди виправдувався тим, що не сам публікував свій заборонений твір, а що у нього викрали рукописи...

Одного разу якась впливова особа, вислуховуючи всоте від Дідро це виправдовування, дуже серйозно і поважно мовила:

— Пане Дідро, віднині і надалі суворо забороняю вас обкрадати!

Без обдаровання

Французький композитор Обер зустрівся з Ріхардом Вагнером, який приїхав до Парижа.

— Чи знаєте, — звернувся він до гостя жартома, — майже тридцять років пішло на те, щоб впевнитися, що у мене немає ніякого музичного обдаровання.

— І ви після цього кинули музику?

— Ні, що ви! Тоді я вже був славетним!

Нікчемний проект

Коли Марк Твен став відомим, до нього почало надходити багато прохань про допомогу. З одного містечка надійшов лист, у якому магістрат просив надіслати гроші на добудову стіни, яка оточує міський цвинтар. Гуморист відповів:

— Вважаю ваш проект нікчемним. Ті, хто на цвинтарі, не можуть покинути його, а ті, хто поза його стінами, не мають жодного бажання потрапити туди.

Велика помилка

Англійський маляр Рейнольде намалював співачку Мару у вигляді святої Цецілії, яка захоплено слухає спів янголів.

Коли художник показав малюнок австрійському композиторові Гайдну, той зауважив:

— Вона дуже схожа, тільки на малюнку ви зробили велику помилку.

— Яку? — запитав здивований маляр.

— Ви намаювали, як Мара слухає янголів, замість того, щоб намалювати янголів, які слухають її.

♦♦

Кажуть, що Жан Пенлеве був найнеуважнішим ученим у світі. Одного разу він пішов щось купити, приклеївши на дверях записку "Пан Пенлеве вийшов".

Через годину він повернувся. Побачивши записку, прочитав її і пробурмотів:

— Що ж, доведеться зайти пізніше.

І вийшов на вулицю.

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1,
LONDON, ONTARIO
(Pre-mix concrete)

West End Radiator Service

Specializing in
Recoring, Repairing & Cleaning
Radiators of all sizes & kinds
OIL COOLERS - HEATERS
Free Pick-up & Delivery
Open Evenings

MIKE LYSENKO
2624 St. Clair Ave. W.
(West of Jane St.)
Toronto 9, Ontario
TEL.: 763-7575
If busy call 762-0607

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

WAREHOUSE STORE

Беликий вибір хатніх меблів:

вітальень, спалень, їдалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 College Street
Toronto. Ontario
Telephone: EM 4-1434

— Борисику, дістань Толіну
шапку з цієї брудної ями!
— Я не можу, мамо. Він надто
міцно зав'язав її під підборіддям.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Плевако П., Париж, Франція \$10.00
Мельник В., Монреаль,
Канада 8.00
Ліщина Андрій,
Торонто, Канада 1.00
Збірка на входи нах у п-ва
Ніни і Дмитра Гірчєвків,
Торонто, Канада' 9.30

Усім жертводавцям і прихиль-
никам "М. У." щире спасибі!

Адміністрація "М. У."

Г У М О Р

— Мишко, ти чуєш? Сьогодні
весь день усі мені бажають щас-
тя, а ти щось побажеш мені на
день народження?

— Так, мамо. Я тобі бажаю,
щоб ти купила мені велосипед.

— Учитель сварив мене за те,
що я не знав, де Апенніни.

— І дуже добре зробив. Іншо-
го разу будеш знати, де зали-
шати свої речі.

— Пам'ятаєш, тату, ти якось
розповідав, що у тебе в школі
були погані оцінки...

— Чого це ти раптом згадав?

— Просто подумав, що історія
повторюється.

Мати вирішила тримати сина
суворо.

— Куди ти йдеш?

— Куди хочу.

— А коли повернешся?

— Коли заманеться.

— Добре, тільки дивись, ні на
хвилину пізніше! Чуєш?

— Тут шестеро яблук, віддай
полозину братикові. Стільки ти
йому даси?

— Двоє.

— Хіба ти не вмієш рахувати?

— Я то вмію, але ж він ще не
вміє.

Учитель на уроці фізики гово-
рить дітям:

— Завдяки тому, що ми пізна-
ли закон тяжіння, ми можемо
ходити по землі.

— Учень: — А як було перед
тим, як відкрили цей закон?

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

425 Jane Street

Toronto 9, Ontario

24-годинна скоро і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі

на телефон: 766-3040

ОБСЛУГА ГАРАНТОВАНА!

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів
на **ЗИМОВИЙ СЕЗОН**

як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN ST. WEST

Toronto, Ont.

Tel.: 364-4726

— Це ви даєте пораду в судо-
вих справах?

— Так.

— Пробачте... А ви маєте до-
свід?

— Безумовно... Сам разів де-
сять судився!

— Чому ти такий веселий?

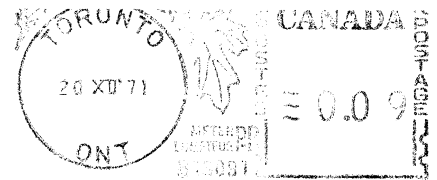
— Я був у зубного лікаря.

— Так хіба це привід для твоєї
веселости?

— Аякже! Його не було дома!

Трирічна дівчина, побачивши в
зоологічному саду паву, вигук-
нула:

— Мамо, мамо! Подивися: кур-
ка розквітла!

MR. W. LITWINOW,
48 YORKVIEW DR.,
TORONTO 18, ONT.

194

Ціна 50 центів
в США і Канаді

If not delivered please return to:

MOLODA UKRAINA

Postal Station "M", Box 40
TORONTO 21, ONT., CANADA

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ОПАЛОВА ФІРМА FUTURE FUEL OIL LTD.

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА І

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить до заощадження **7 1/2%**
- Малі і великі, особисті і моргеджові позички
- Життєва асекурація на ошадження до \$ 2.000 позички до \$10.000
- Особисті чеки, чеки для подорожуючих
- Оплата за газ, електрику, воду, і телефон
- 20 років на службі Рідного Народу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ.

ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В
SO-USE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.

406 Bathurst Street
Toronto 2-B, Ontario

**ОЩАДЖЕННЯ — важливий засіб виховування молодого
покоління**

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТІЙНО В

ФЕДЕРАЛЬНИЙ КРЕДИТОВИЙ КООПЕРАТИВІ

“САМОПОМІЧ”

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

HUmboldt 9-0520

5% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

“КОЖНА СУМА ВКЛАДУ ВРАЗ З УСІМА ФОНДАМИ
МАЄ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”.